

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for Trollheimen
Møtested: TEAMS
Dato: 05.01.2022
Tidspunkt: 10:00-13:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på epost hesmo@statsforvalteren.no eller tlf. 91339538. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	Saker til behandling		
ST 1/2022	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste		
ST 2/2022	Valg av to til å godkjenne møteprotokoll sammen med leder		
ST 3/2022	Oppføring av minnesmerke i Innerdalen landskapsvernområde	X	2021/10424
ST 4/2022	Trollheimen landskapsvernområde - Endring av lokasjon for kjørebru over Minnilla - Nerskogen løypeforening		2020/1253
ST 5/2022	Innspill om tiltaksmidler og SNO ressurs 2022 Trollheimen		2021/105
ST 6/2022	Møteplan og driftsmidler 2022		2021/105
ST 7/2022	Delegert sak		
DS 1/2022	Motorferdsel til seter i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde		2021/12442
DS 2/2022	Arnt Vasli - Dispensasjon for transport av ved og tyngre utstyr til utleiehytte ved Lorthøa - Trollheimen landskapsvernområde		2021/10584
DS 3/2022	Trollheimen landskapsvernområde - gitt dispensasjon til motorferdsel - transport av materialer og tyngre utstyr til Øvre Kirkholtsetra - Morten Nergård		2021/12849
DS 4/2022	Trollheimen landskapsvernområde - persontransport til hytte - Marte Nervik Nergård	X	2021/12867
DS 5/2022	Transport av tyngre utstyr til hytte i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde		2021/11898
DS 6/2022	Motorferdsel for transport av tyngre utstyr til studenthytta ved Kamtjønnin - Trollheimen landskapsvernområde		2021/11954
DS 7/2022	Dispensasjon til motorferdsel 2 - tiltak mot fremmede trearter i verneområdene i Trollheimen 2021 - Steinar Løseth		2021/1813
DS 8/2022	Søknad om dispensasjon for scootertransport av åte , jegere og hunder for jervejakt i Vindøldalen.		2021/12237
DS 9/2022	Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon for bruk av snøscooter for å		2021/11999

	hente fram sau som står igjen i fjellet - Ingunn Tørset	
DS 10/2022	Trollheimen landskapsvernområde - Motorferdsel knyttet til reparasjonsarbeid på seterbygning - Morten Dærum	2021/12459
DS 11/2022	Dispensasjon til motorferdsel - tiltak mot fremmede trearter i verneområdene i Trollheimen, Jøldalen 2021 -2022, Sveinung Lygre	2021/1813
	Saker til behandling	
ST 8/2022	Referat sak	
RS 1/2022	Årsrapport Verneområdestyret for Trollheimen 2021	2021/105
RS 2/2022	Sammenfatning JP 2 sak 2021-11911	2021/11911
RS 3/2022	Oppdragsbrev fra Miljødirektoratet til Statsforvalterne om nye nasjonalparker og supplerende vern	2021/105
RS 4/2022	Varsel om overtredelsesgebyr - brudd på manøvreringsreglement for Tovatna i Surnadal og Oppdal kommuner - TrønderEnergi Kraft AS. NVEs referanse: 202008150-5	2020/1277
RS 5/2022	Henvendelse til Den Norske turistforening - vurdering av aktuelle tiltak på eksisterende turistforeningshytter i verneområder	2021/105
RS 6/2022	Svartåmoen naturreservat - ber om Miljødirektoratets tilbakemelding på saken	2021/2227
RS 7/2022	Møtoreferat Verneområdestyret for Trollheimen og KNT, Forvaltning	2021/105
RS 8/2022	Trollheimen landskapsvernområde - høring - forslag til planprogram - kommuneplan for naturmangfold - Sunndal	2021/10849
RS 9/2022	Trollheimen landskapsvernområde - uttalelse på forslag til planprogram for kommuneplan naturmangfold i Sunndal	2021/10849
	Saker til behandling	
ST 9/2022	Eventuelt	

Saker til behandling

ST 1/2022 Godkjenning av møteinnkalling og sakliste

ST 2/2022 Valg av to til å godkjenne møteprotokoll sammen med leder

Arkivsaksnr: 2021/10424-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 01.12.2021

U.off: offl. § 13, jf. fvl. § 13

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	3/2022	05.01.2022

Oppføring av minnesmerke i Innerdalen landskapsvernområde

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for Trollheimen avslår søknad om oppsett av minnesmerker for Bernhard Kriegeskorte innenfor Innerdalen landskapsvernområde. Begrunnelsen for avslaget er faren for at dette vil gi en uheldig utvikling over tid med flere tilsvarende minnesmerker, både i Innerdalen og i andre verneområder i Norge. Tiltaket alene og eventuelt flere tilsvarende minnesmerker, vil både redusere opplevelsen for andre besøkende i området og forringe landskapet – og gjennom dette påvirke verneformålet for Innerdalen landskapsvernområde negativt.

Søkers behov i denne saken synes ikke å kunne oppveie de negative effektene ved tiltaket. Søker bes om å finne en måte der naturen selv kan fylle den funksjonen hun og familien søker gjennom oppsett av et minnesmerke. For eksempel kan en naturlig formasjon eller stein i området nyttes, men uten at det lages noen inskripsjoner, eller at dettes igjen blomster eller lignende ved den.

Avslaget er gitt med hjemmel i verneforskriften for Innerdalen landskapsvernområde kap. IV punkt 6.

Klagemulighet

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Saksopplysninger

Epostveksling og telefonkontakt forut for søknaden

Den 03.10.2021 kontaktet Astrid Øvstedal verneområdeforvaltningen om mulighet og framgangsmåte for å få satt opp et minnesmerke etter sin samboer Bernhard Kriegeskorte, som omkom på Skarfjellet i september 2021. Minnesmerket var skissert å være f.eks. et skilt med inngravert navn og en kort tekst «*omkom på Skarfjellet 18.sept 21*». Hun så for seg en mulig plassering langs veien innover Innerdalen hvor man har utsikt mot Skarfjellet.

Fra forvalter ble det i epost den 22.10.21 formidlet at det har vært undersøkt hvordan slike saker er behandlet i andre verneområder, samt gjort søk i miljøvedtaksregisteret, men ikke funnet at det er åpnet for tilsvarende dispensasjoner i andre verneområder. Med bakgrunn i dette ble det sagt at forvalter ikke vil kunne innstille til verneområdestyret en anbefaling om å gi en dispensasjon i saken.

Ved telefonsamtale med søker og forvalter ble det forklart noe mer omkring dette, og sagt at vi ikke har noe erfaring fra slike minnesmerker, og at vi er kjent med at det i andre verneområder er tatt ned private minnesmerker, som er satt opp uten noe form for godkjenning. Videre at det i tilsvarende sak i Jotunheimen for noen år tilbake i dialog mellom etterlatte og forvaltningsmyndighet ble oppfordret til å *la naturen i området være selve minnesmerket*. Søker fortalte at hun kjente til at det var satt opp minnesmerke etter de omkomne i skredulykken på Litleskjorta i Øksendal i 2014.

Det ble ellers drøftet om et ev. minnesmerke kunne gjøres mindre personlig, som da kunne brukes også for andre som forulykker i fjellene i Innerdalen, og at et slikt felles minnesmerke kanskje lettere kunne innstilles på.

Også plassering ble drøftet, og det ble av forvalter pekt på at det kanskje kunne være mulig å sette opp noe inne på en av turisthyttene, eventuelt på Tindeklubbens hytte, da det ikke vil kreve dispensasjon fra verneforskriften, bare en privat tillatelse.

Det ble også opplyst i kontakt med søker at det for å sette opp et fysisk minnesmerke kreves tillatelse både fra verneområdestyret og grunneier, og mulig også fra Sunndal kommune. Det ble besluttet å la vernemyndigheten behandle saken først, deretter ev. ta kontakt med grunneier / annen myndighet.

Søknad

I søknad av 08.11.2021 fra Astrid Øvstedal og familien Kriegeskorte beskrives bakgrunnen for at familien og Øvstedal, som var avdødes samboer, ønsker å sette opp minnesmerker i Innerdalen.

Bernhard Kriegeskorte døde i en klatreulykke på Skarfjellet 18. september 2021. Han bodde i Møre og Romsdal fra mars 2017 og var samboer med Astrid Øvstedal i Molde. Han har ferdes mye i fjellene, spesielt på Nord-Møre og i Romsdal, og var en aktiv del av Kristiansund Fjellklubb og Romsdal Tindegruppe. Mange av hans venner bruker fjellene aktivt.

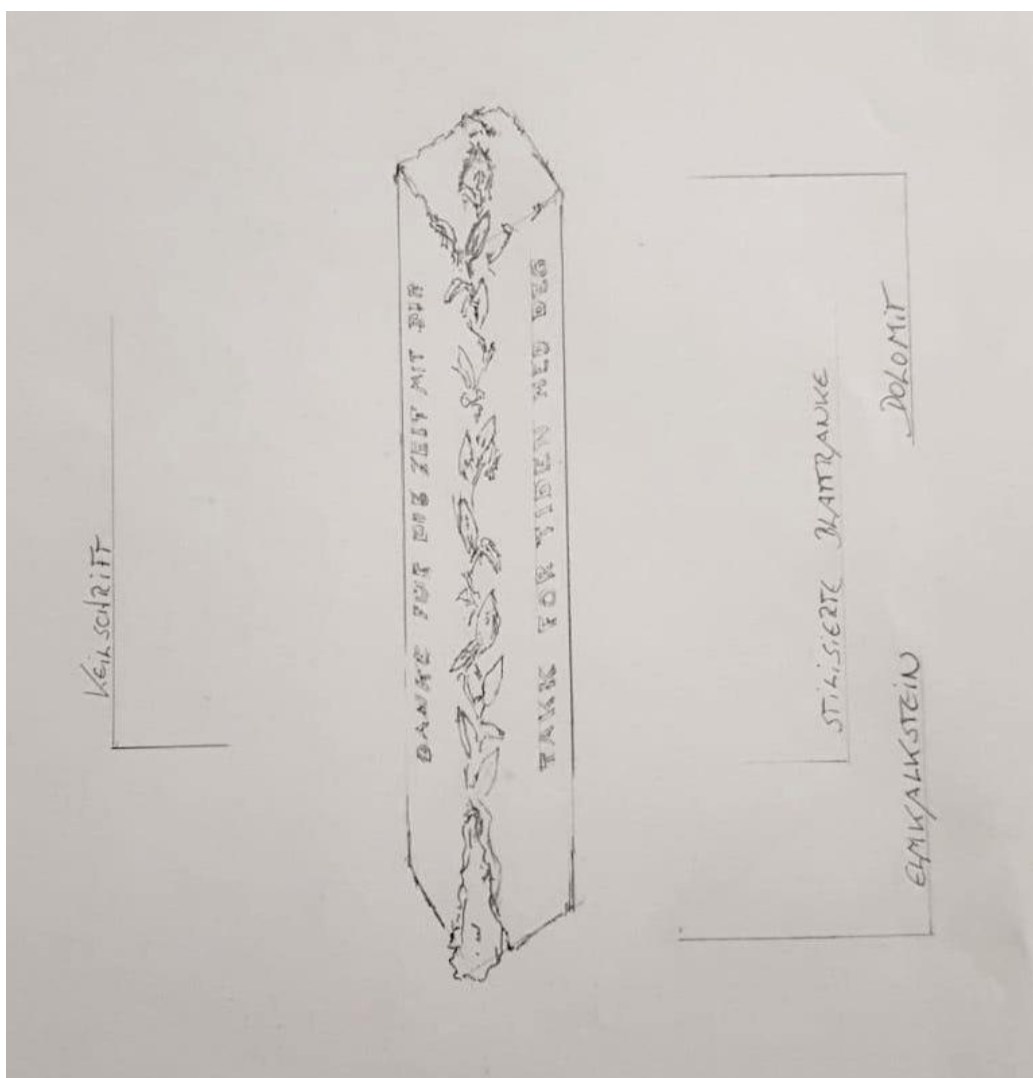
Det vil bety mye for både familie og venner å ha et fysisk sted å minnes avdøde. For samboer og venner i Norge vil det å ha en plass være ekstra viktig, fordi Bernhard Kriegeskorte er gravlagt i Tyskland der han opprinnelig kom fra.

Søknaden inneholder et forslag til hvordan minnesmerket kan se ut og noen forslag til plasseringer, men det pekes på at de er helt åpne for å tilpasse dette etter hva som kan tillates. Det vises i bilder til et eksempel på et lignende minnesmerke / minneplater i Øksendal etter de som omkom i en skredulykke på Litlskjorta i 2014, samt ei som omkom i samme område i 2017.

Bildet som er vedlagt av dette er eksempel på et minnesmerke. I likhet med dette eksempelet ønsker søker og familien ett minnesmerke ved turens start, som er enkelt å komme til, og gjerne også ett der ulykken inntraff. Det bes om at vernemyndigheten veileder om hva som kan være mulig, og peker på at det viktige for dem er å ha et sted i Innerdalen for å minnes ham.

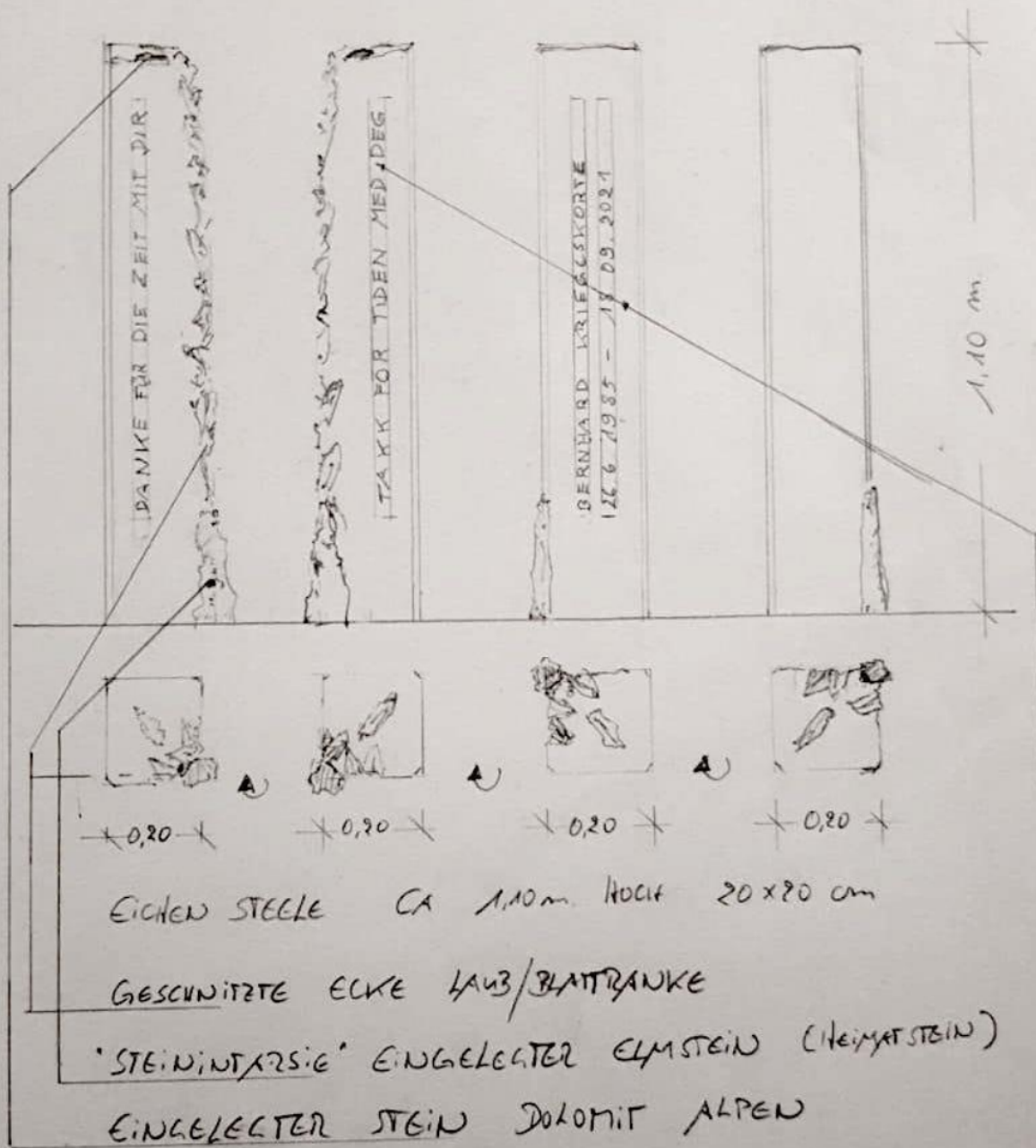
I det videre følger er beskrivelser, kartplassering og eksempelbilder fra søknaden:

Forslag til minnesmerke hentet fra søknaden:

Forslag til utforming av minnesmerke: En rektangulær stolpe (1,10 m høyde og 0,20 x 0,20 m bredde), laget av eik med steiner til dekorasjon i det ene hjørnet. Det skal være påskrift på tre av stolpens fire sider (se figur på neste side). Påskrift: "Takk for tiden med deg" på en side, og det samme på tysk på en annen side ("Danke for die Zeit mit dir"). På den tredje siden navn, fødsels- og dødsdato. Fjerde side: blank.

ENTWURF STEELE FÜR BERNHARD

EICHEN STEELE CA 1,10 m HOCH 20x20 cm

GESCHNITZTE ECKE LAUB/BLATTRANKE

'STEININTARSIE' EINGELEGTER ELMSTEIN (HEIMATSTEIN)

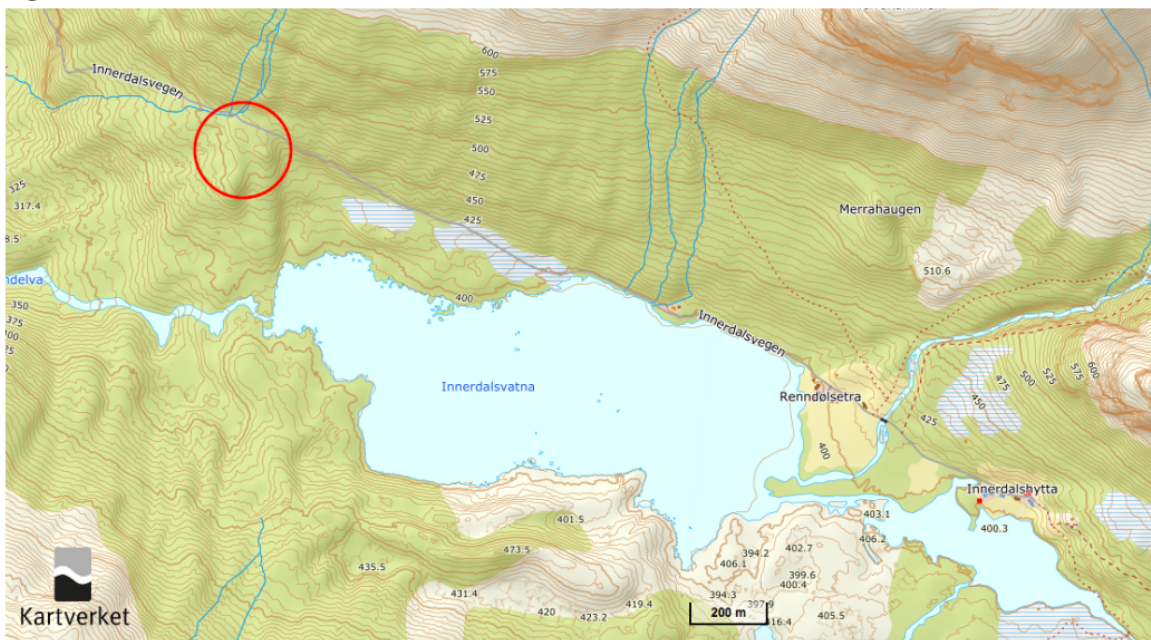
EINGELEGTER STEIN DOLOMIT ALPEN

KEILSCHRIFT, NORGE, DEUTSCH TACK... - DANKE....

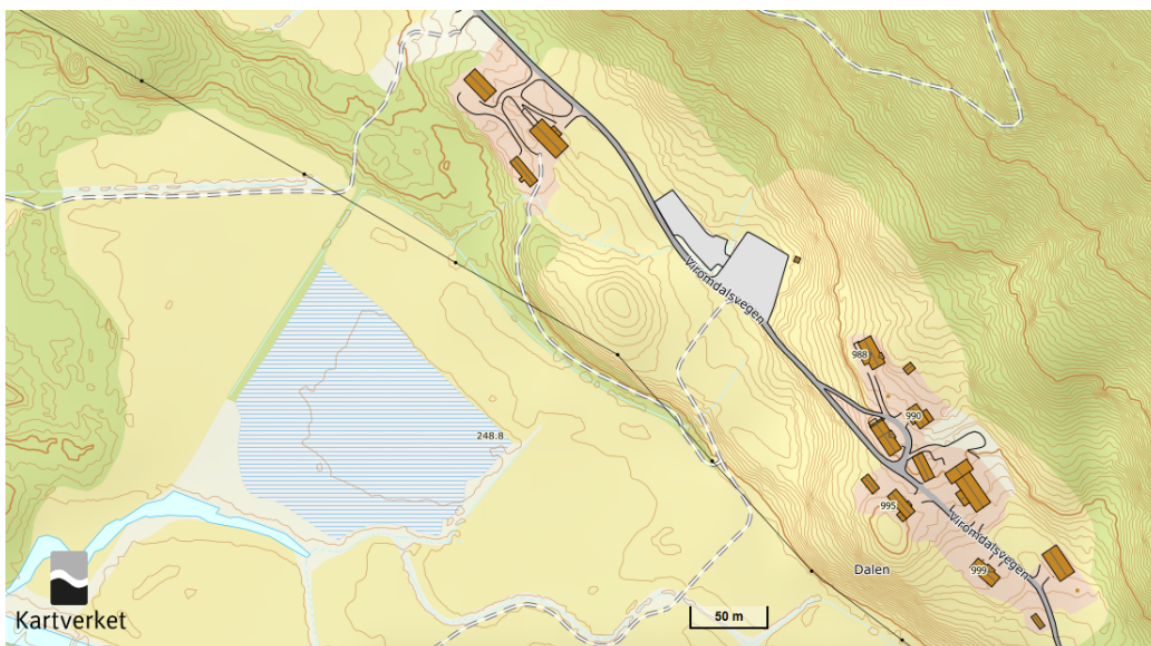
KEILSCHRIFT BERNHARD KRIEGESKORTE →

Ønsket plassering framgår slik av søknaden:

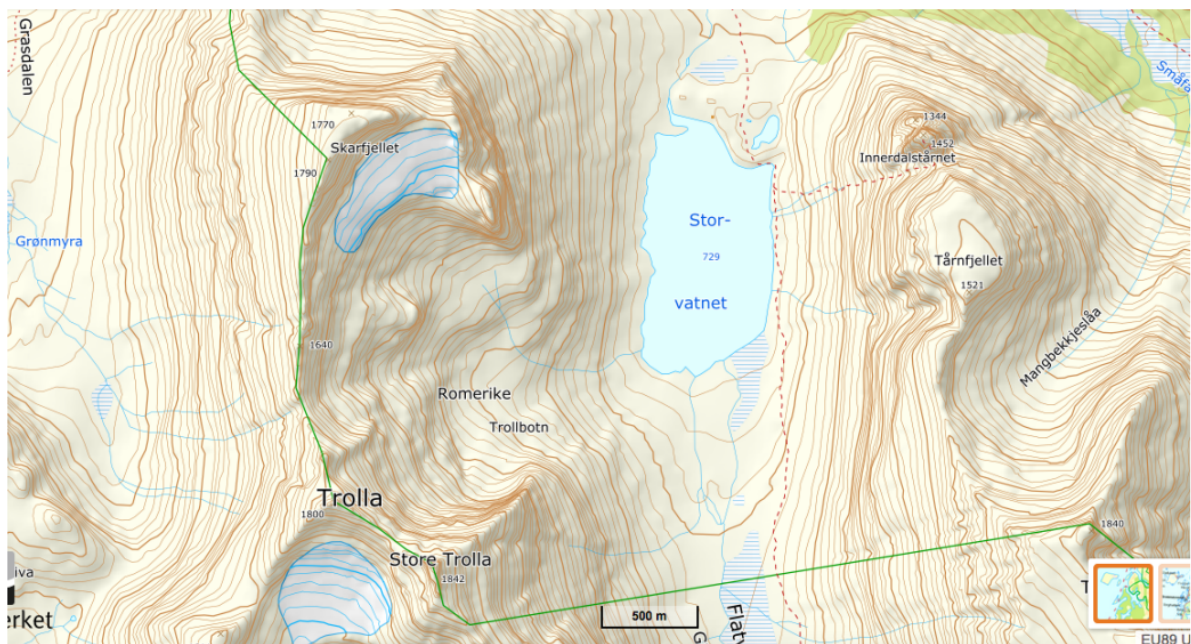
Her er noen forslag til plassering. Mest ønskelig hadde vært en plassering som ikke alt for langt å gå til.

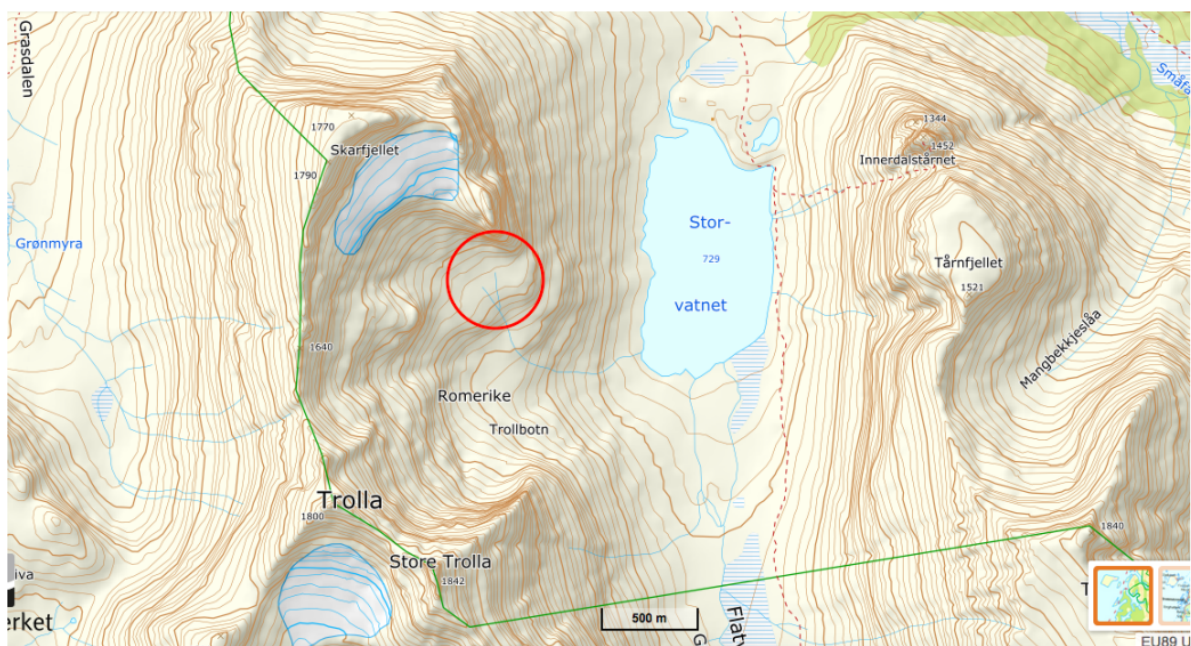
Prioritet 1. Langs veien inn mot Innerdalshytta. Her kommer man til en høyde før man går ned mot vannet. Her var det en utstilling av noen bilder i høst. Dette er et punkt hvor man har god utsikt til Skarfjellet. Tror punktet skal være markert rett på kartet.

Prioritet 2. Ved turparkeringa i Innerdalen er også et alternativ.

Prioritet 3. Langs stien som går langs Storvatnet, feks. omtrent på høyde med Ginklingedalshytta (Norsk Tindeklub).

Som nevnt innledningsvis ønsker vi ett minnesmerke i tillegg opp mot sørøst-hjørnet i Skarfjellet i Trollbotn (dette er der ulykka skjedde og han ble funnet).

Eksempel fra Øksendal

Minnesmerke i Øksendalen ved Brandstadbu. Man passerer minnesmerket over de som har omkommet i skredulykker i 2014 og 2017 på Littlskjorta i det man går over brua til Brandstadbu.

Minnesmerke oppe i Kannsdalen (kommer i tillegg til minnesmerke ved Brandstadbu).

Naturmangfoldloven, verneforskrift og forvaltningsplan

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 med hjemmel i Naturmangfoldloven (NML) § 62 delegert forvaltningsmyndigheten for Innerdalen landskapsvernområde til Verneområdestyret for Trollheimen.

Verneområdestyret for Trollheimen har den 04.03.2020 delegert til forvalter mulighet for å behandle saker i tråd med verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis.

Alle dispensasjoner skal vurderes etter NML §§ 8-12.

Formålet med vern av Innerdalen landskapsvernområde er å bevare et vakkert naturlandskap som på grunn av topografi, vassdrag og vegetasjon har betydelig rekreativ og naturvitenskapelig verdi.

Følgende framgår av verneforskriften for Innerdalen kap. IV punkt 6:

Oppmerking av nye turistruter, bygging av klopper og oppsetting av vegvisere og oppslag skal være godkjent på forhånd av forvaltningsmyndighetene.

Videre framgår det av verneforskriften kap. IV punkt 13 at det *forøvrig ikke må iverksettes tiltak som i vesentlig grad kan endre landskapets art eller karakter.*

Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen gir retningslinjer for hva det etter søknad kan åpnes for av ulike tiltak i verneområdene Innerdalen og Trollheimen landskapsvernområder, samt Svartåmoen og Minilldalsmyrene naturreservater. Det er ikke gjort noen beskrivelse i forvaltningsplanen av denne type tiltak, men går tydelig fram at ingen faste innretninger kan oppføres uten nødvendig dispensasjon fra verneforskriften.

Andre føringer av betydning for oppføring av faste innretninger er at tiltak av miljømessig gevinst eller som har sitt behov begrunnet i sikkerhetsmessige årsaker lettere skal kunne imøtekommes.

Det framgår som viktig at etablert forvaltningspraksis videreføres.

Vurdering

Det er ikke tidligere behandlet saker av denne typen av forvaltningsmyndigheten for Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder, saken må derfor behandles av verneområdestyret for Trollheimen.

I etterkant av samtalen med søker, under forvalters saksforberedelser, har det vist seg å finnes flere minnesmerker som er satt opp uten at de er omsøkt, her og i andre verneområder. Skiltet i Kvannsdalen som var lagt ved søknaden som eksempel, er innenfor vernegrensen til Eikesdalsvatnet Ivo. I tilfellet i Kvannsdalen ble det av forvalter og styreleder konkludert med at tiltaket ikke ville påvirke landskapets art og karakter, og slik sett var et ikke søknadspliktig tiltak (muntlig meddelt av verneområdeforvalter med ansvar for Eikesdalsvatnet Ivo).

Hvorfor disse minnesmerkene ikke er behandlet har ulik årsak, noen har nok ikke vist at det kreves dispensasjon for oppsett av slike skilt innretninger, og noen myndigheter har i

veiledning til etterlatte vurdert at tiltaket ikke er søknadspliktig. Erfaringer viser derimot at selv om en enkel plate i seg selv ikke er så stort inngrep, vil følgen av det ha effekt både på naturen og på opplevelsen andre har ved å ferdes her. Det er også eksempler på at minnesmerket har markeringer i etterkant som medfører behov for motorferdsel for etterlatte.

Søker viser i denne saken til behov for et fysisk sted / merke å minnes Bernhard Kriegeskorte, og søker om to fysiske innretninger.

Innretning 1 er en utsmykket eikestolpe med inngravert navn og tekst, på tre alternative lokaliteter. Lokalitet 2 på parkeringen i Nerdalen, som er utenfor verneområdet krever ingen behandling eller godkjenning av verneområdestyret for Trollheimen. De andre lokalitetene foreslått for denne første innretningen er langs vegen i Innerdalen, på steder der Skarfjellet sees godt, men likevel lett tilgjengelig.

Innretning 2, er et minnesmerke i Trollbotn i det sør-østre hjørnet av Skarfjellet, der ulykka skjedde og Bernhard Kriegeskorte ble funnet. Det er noe uklart av søknaden om det også her er ønskelig med en eikestolpe eller om det er aktuelt med ei minneplate slikk den som er satt opp i Kannsdalen i Øksendal.

I den videre vurderingen er det prinsippet ved oppføring av minnesmerker som behandles, og ikke hvilken type innretning som ev kan tillates, eller hvor en oppføring eventuelt kan tillates.

En eventuell dispensasjon i denne saken vurderes å måtte gis / avslås med hjemmel i verneforskriften for Innerdalen landskapsvernområde kap. IV punkt 6 – da det her framgår at forvaltningsmyndigheten med hjemmel i denne kan gi dispensasjon for *oppsett av vegvisere og oppslag*. Av øvrig tekst i dette punktet ser det ut til at punktet er ment brukt om nødvendige / ønskelige informasjonsskilt knyttet til tilrettelegging for friluftslivet. Ellers framgår det i forskriften punkt 13 at det ikke skal iverksettes tiltak som kan endre landskapets art eller karakter.

Det er altså åpning i verneforskriften for å gi tillatelse for oppsett av *oppslag*, som må være det omsøkt tiltak i dette tilfellet favnes av. Det er derimot ikke noen føringer i forvaltningsplanens retningslinjer som tilsier at slike tiltak kan eller skal imøtekommes. Tiltak som har vært vurdert på vernetidspunktet og i føringer i forvaltningsplanene er mer av hensyn til friluftsliv eller sikkerhet.

Verneformålet for Innerdalen landskapsvernområde peker på at området skal ivaretas på grunn av sin verdi for rekreasjon, vitenskaplige årsaker og som landskap. Ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskrifter skal søkers behov avveies mot ulempen for verneverdiene og det skal vurderes om verneformålet forringes av tiltaket.

Verneforskriftene er normalt utformet slik at eksisterende behov hos de som eier eller driver aktivitet i området på vernetidspunktet skal kunne fortsette, mens nye tiltak og inngrep skal forhindres.

§ 8 «Kunnskapsgrunnlaget»

Kunnskapsgrunnlaget i saken er hentet fra søknad, etablert forvaltningspraksis i verneområdene Innerdalen og Trollheimen landskapsvernområder, samt søk i miljøvedtaksregisteret og dialog med andre vernemyndigheter om tilsvarende saker.

Det er lite erfaring med tilsvarende saker, men som bilder vedlagt søknaden viser så kan et slikt punkt fort bli et gravsted. Et gravsted er viktig for de etterlatte, men kan oppleves negativt av de som ikke har til hensikt å oppsøke et slikt sted. Bildene vedlagt søknaden viser tilførte plantearter og jord, noe som kan medføre fare for at det innføres plante og dyrearter som ikke hører til i området, plastpotter og annet er også å regne som forsøpling. Det er også eksempel på at etterlatte både ved oppsett av slike merker og senere ved markeringer har behov for motorferdsel.

Kunnskapsgrunlaget i saken vurderes tilstrekkelig til å kunne behandle saken, og det vurderes ikke nødvendig å ta i bruk § 9 «Føre-var-prinsippet».

§ 10 «Økosystemtilnærming og samla belastning»

Tiltaket vurderes ikke å være til direkte skade for artsmangfold eller andre naturverdier, men med sannsynlighet for å bli *et gravsted* der det legges igjen og plantes blomster så vil det være et potensiale for spredning av fremmede arter til området, og dersom det etterlates blomster i pottar og annen innpakning, som bildene fra Øksendal viser så er dette også en form for forsøpling i verneområdene våre.

Den mest uheldige effekten av å imøtekomme omsøkt tiltak er at det vil oppleves forringende for andre besøkende i området enn de etterlatte som oppsøker det som minnested.

Da det er få andre eksempler på tilsvarende minnesmerker som har fått dispensasjon i andre verneområder i Norge, så vil en tillatelse i denne saken lett gi presedensvirkninger både her og i andre verneområder. Det dør fra tid til annen folk i Innerdalen, i 2021 døde 2 personer på tur her. Om alle skulle ha behov for å sette opp minnesmerker ville dette føre til en uheldig utvikling over tid som også vil være til forringelse av landskapet /landskapsbildet.

Selv om det er eksempler på oppsatte minnesmerker i andre verneområder er disse ikke vurdert og behandlet etter verneforskriftene, og konsekvensene over tid er om mulig ikke vurdert i samme grad som det vises til i denne saken.

§ 11 «Kostnaden ved miljøforringelsen skal bæres av tiltakshaver»

Dersom det gis tillatelse til oppsett av minnesmerker som omsøkt, vil ansvar for skade og forsøpling som følge av bruken av dette pålegges tiltakshaver.

§ 12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder»

I denne saken må det vurderes om et minnesmerke er hensiktsmessige og /eller miljøforsvarlig. Det vurderes av forvaltningsmyndigheten at avdøde kan minnes ved selve synet av fjellet / naturen han omkom i, og at det ikke er et tilstrekkelig behov for en fysisk innretning for å settes i riktig stemning for å minnes ham. Ulempen ved å gi en tillatelse vurderes ikke å kunne oppveie behovet familie og samboere har av å få oppsatt et minnesmerke.

Når det avslås oppsett av minnesmerker, både eikestolpen og minneplaten, synes det ikke aktuelt å vurdere de ulike plasseringene som er foreslått i søknaden.

Det vurderes mulig for familien å finne en naturlig stein eller et sted, som uten fysiske tilpasninger og tilrettelegging kan fylle funksjonen som minnested.

Arkivsaksnr: 2020/5129-0

Saksbehandler: Roar Pettersen

Dato: 07.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	4/2022	05.01.2022

Trollheimen landskapsvernområde - Endring av lokasjon for kjørebru over Minnilla - Nerskogen løypeforening

Vedlegg

- 1 Trollheimen landskapsvernområde - kart med opplysninger om forslag til flytting av punkt for ny kjørebru og nye tilførselsløyper over Minnilla - Nerskogen Løypeforening/ tiltaksgruppe for ny kjørebru.

Forvalters innstilling

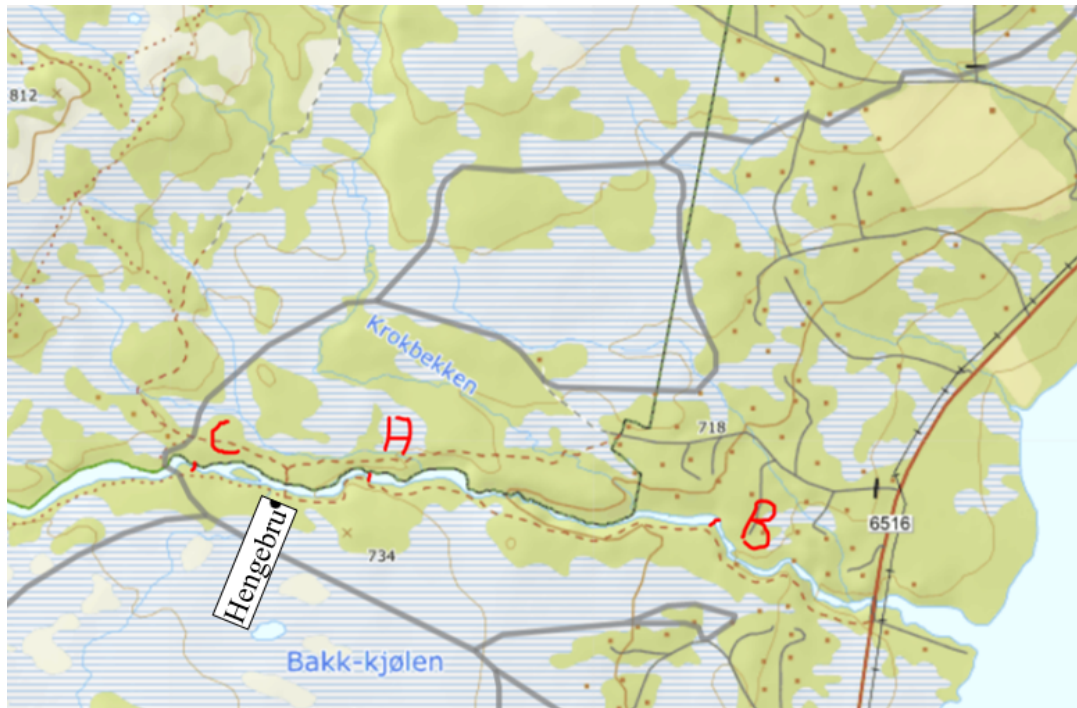
Verneområdestyret anbefaler ikke at det blir arbeidet videre med utkastet til bru over Minnilla på ny lokalitet C.

Det med begrunnelse i at det både foreligger behandlede, godkjente bedre alternativer og at tiltaket vil komme i strid med formålet i verneforskriften og mål vedtatt i Besøksstrategien for verneområdene i Trollheimen.

Saksopplysninger

Forprosjektet

Det er mottatt en henvendelse, datert 23.11.2021, fra Nerskogen løypeforening v/tiltaksgruppa for kjørebru om et forprosjekt for endring av brulokasjon til en ny lokalitet C, se kart. Det fra en tidligere godkjent etablering av kjørebru for løypemaskin over Minnilla i 2015 i området (A) ved hengebrua alternativt på lokalitet B i 2020. Det impliserer også vurdering av de nødvendige endringer/nyetableringer av tilførselsløyper en ny lokalitet for kjørebru samtidig vil medføre.

Kart over lokasjoner A, B og C for ny kjørebru, mottatt til forprosjekt 2021.

Historikk

- Verneområdeforvaltningen for Trollheimen mottok søknad om etablering av kjørebru for løypemaskin over Minnilla 20.04.2015.
- Etter en prosess med befaringer, 2 behandlinger i verneområdestyret sist 16.09.2015 med endringer 24.11.2015 har verneområdestyret fattet følgende vedtak, jf. sak 49/15 og 58/15: **«Verneområdestyret imøtekommer søknad om oppføring av kjørebru for løypemaskin over Minnilla som omsøkt. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen kap. IV punkt 1.3d) bygging og fornying av turisthytter og anlegg for friluftslivet.**

Begrunnelsen for å imøtekomme tiltaket er at det vurderes å være av svært stor betydning for Nerskogssamfunnet, både lokalbefolkning og hyttebeboere/ besøkende å få gode stabile skiløyper på begge sidene av Minnilla.

Tiltaket er å regne som et tilretteleggingstiltak for friluftsliv, og vurderes å kunne imøtekommes dersom det ikke er til skade for verneverdiene. En dispensasjon her vil føre til en endret og mer fast løypetrasé enn i dag. Løypetraséen vil ved bygging av bru flyttes slik at den berører en mindre del av verneområdet enn i dag, men i en lengre periode av vinteren enn tidligere år på grunn av mer stabile forhold for løypekjøring.

Det er viktig at verneområdeforvalter eller SNO orienteres underveis i arbeidet med brua for å se til at arbeidet skjer i tråd med vurderingene i vedtaket.

Dispensasjonen åpner ikke for motorisert ferdsel innenfor vernegrensen knyttet til byggearbeidet, og forutsetter at det ikke blir endret adkomst i form av vei på motsatt side av kjørebrua som et resultat av byggingen.

Dispensasjonen for løypekjøring må behandles på nytt ved bygging av bru og endring av løypetrasé.

Når en ny og fast løypetrasé innenfor vernegrensen legges i forbindelse med bygging av bru, må informasjon fra naturbase og artskart vektlegges i større grad enn det er gjort tidligere, og terrenget bør befares av forvaltningsmyndighet og tiltakshaver.

Begrunnelse for vedtaket i møte 26.09.15 vedtatt i møte 24.11.15, sakene 49 og 58/2015:
 «Forslaget begrunnes med at det vil være svært uheldig dersom en eventuell innvilgelse i kjørebrusaken blir satt opp mot tidligere gitt løyve til oppkjøring av skiløype til Skrikdalen. Hovedformålet med å etablere sikker kryssing av Minnilla ved Ånegga er i første rekke å sikre at forbindelsen mellom nordsiden av Nerskogen og sørsiden opprettholdes gjennom hele skisesongen, slik at også brukerne på nordsiden kan få samme tilgang til den lange løypeforbindelsen både til Oppdal og Skrikdalen.

Å legge ned skiløypa til Skrikdalen i denne sammenheng vil være et dramatisk skritt. Dette er en ordning som har eksistert i flere år, og som oppleves som et stort pluss både for bygdefolk og fritidsinnbyggere på Nerskogen.

Sikker kryssing av Minnilla har først og fremst interesse for hyttebeboerne på nordsiden av Minnilla, det vil si de som er lokalisert fra Ånegga og nordover; et område hvor ca. 38% av hyttene langs skiløypa befinner seg. Disse hyttebeboerne vil ved omsøkte tiltak få del i den størstedelen av løypenettet og ikke behøve å oppleve seg avskåret fra den mest attraktive delen av løypenettet. Hyttebeboerne på sørsiden av Minnilla vil imidlertid ikke ha den samme interesse av den delen av løypa som ligger nord for Minnilla.

Det har også vært anført at en todeling av løypenettet, i ett løypenett sør for Minnilla og ett nord for, vil medføre en langt mer urasjonell driftsform, som vil undergrave det økonomiske driftsgrunnlaget for løypekjøringa.

Det vises forøvrig til saksframlegg i sak 41/2015. Tilrettelegging for sykling til Jøldalen:
 «I forvaltningsplanen er det et forvaltningsmål å fremme friluftsliv og naturopplevelse i folkehelseperspektiv. Trollheimens urørte natur skal kunne oppleves gjennom enkelt, tradisjonelt friluftsliv, men natur og kulturverdiene i Trollheimen skal også kunne utnyttes til lokalverdiskaping og nasjonal verdiskaping når dette skjer på en bærekraftig måte og innenfor verneforskriftene. Det er viktig å vurdere ny tilrettelegging og aktivitet i lys av verneforskriftene og det faktum at Trollheimener i privat eie og viktig for landbruk og reindrift»»

Rennebu kommune ga 11.03.2015 følgende innspill til søknaden i 2015:

«Kommunens konklusjon er at det i forhold til kommuneplan og øvrige planer på Nerskogen kan anbefales å innvilge søknaden om etablering av kryssing av Minnilla. Kommunen anbefaler at det ved en eventuell tillatelse blir satt følgende vilkår:

- Det må foreligge samtykke fra berørte grunneiere til etablering av kjørebru og til omlegging av skiløypa.
- Med mindre de beiteberettigede på begge sider gir samtykke til at brua kan oppføres uten stengsel for sau, må stengsel etableres.
- Det må foreligge tilfredsstillende avtaler for drift og vedlikehold av brua fra tiltakshaver ift. senere byggesaksbehandling. Det vesentligste i byggesaken er at hjemmelshaver har gitt samtykke, og at det finnes en ansvarlig søker (kan ikke være person).»

- **Verneområdestyret** behandlet sak som vurderte den helhetlige løypestrukturen på Nerskogen i møter 9.11.2020, sak 48/20, og 15.09.21, sak 31/21, med fokus på videreutvikling, omlegging av traséer og eventuell ny infrastruktur. I vedtaket som gir rammer for endring av traséer har følgende avsnitt relevans for den nå reaktualiserte prosessen med ny bru over Minnilla:

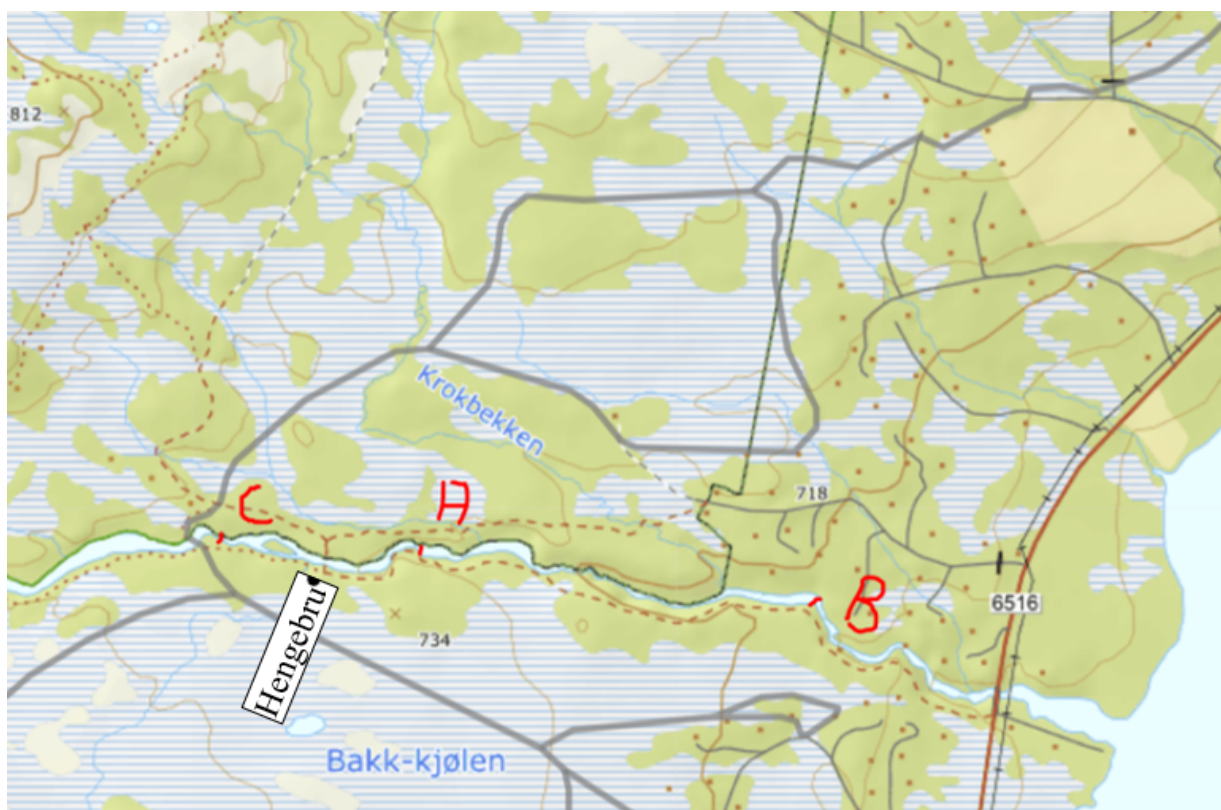
«Infrastruktur.

Verneområdestyret henstiller Rennebu kommune om å videreføre prosessen om etablering av ny bru over Minnilla nedstrøms lokaliteten for skiløypetraséens eksisterende kryssing vest for Krokbekken slik at det blir mulig å krysse Minnilla med tråkkemaskin øst for verneområdet og legge traséen for Flåseterrunden utenfor og øst for verneområdet, se kart:»

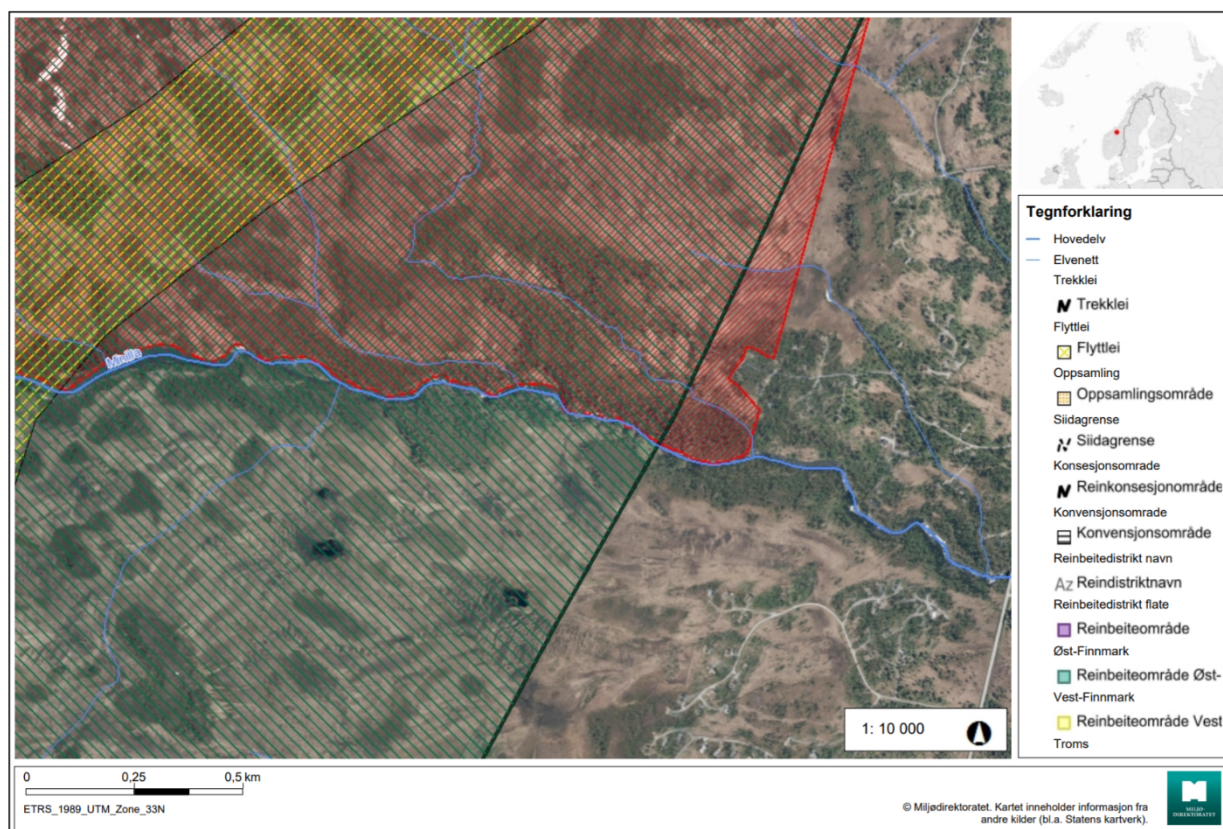

Rammer for endring av traséer og plassering av ny bru, jf. verneområdestyret.

Vurderinger

Kart til ny sak av 23.11.21 om etablering av ny kjørebru over Minnilla.

Ortofoto 2014 med verneområdet, reindrifta sin arealbruk med avgrensning i det aktuelle området langs Minnilla, jf. Naturbase.

Lokalitet A er den lokaliteten og området verneområdestyret i sakene 49 og 58/2015 godkjente for bru og tilførselsløyper samt det som er lagt til grunn i anbefalingen fra Rennebu kommune 11.03.2015. Lokalitet A ligger 400 m lengre ned i Minnilla enn det nye forslaget på lokalitet C og 1 km lenger opp enn tidligere anbefalt lokalitet B.

Alternativet A kanaliserer trafikken inni verneområdet og vil i verneområdet gi behov for etablering av 1 km med ny trasé for sporlegging som del av Flåsæterrunden herunder også kryssing(er) av den problemskapende Krokbecken. ½ km av den gamle traséen mellom nåværende kryssing av Krokbecken og kryssingen av Minnilla bør da kunne samtidig opphøre som sporlagt trasé.

Videreføringen av prosessen på lokaliteten A stoppet da ny grunneier på den aktuelle eiendommen motsatte seg nyetablering av bru med nye tilførselsløyper på sin eiendom. Det med begrunnelse i verneformålet for de berørte arealene på eiendommen. Både kommunal myndighet og verneområdeforvaltningen har separat vært i kontakt med ny grunneier, sist i 2021.

Eventuell videreføring på og ved brulokalitet A med nåværende status forutsetter bruk av kommunal myndighet med hjemmel i plan og bygningsloven og lov om oreigning.

Lokalitet B er innenfor det området verneområdestyret i møte 9.11.20 vedtok å henstille Rennebu kommune om å videreføre prosess på for nyetablering av bru. Det er ikke mottatt noen informasjon om oppfølging av denne henstillingen.

Tiltaksgruppen for ny bru/Nerskogen løypeforening har foreløpig ikke videre ført et arbeid med lokalitet B pga. uttalt skepsis fra eiere av fritidsboliger i området ved lokaliteten.

Lokaliteten ligger ca. 400 meter lenger opp i Minnilla enn Nerskogveiens kryssing av Minnilla (FV6516).

Brulokaliteten ligger i sin helhet utenfor verneområdet. Tilførselsløyper til brulokaliteten vil også kunne legges i stor grad utenfor eller i randsonen av verneområdet.

Brulokaliteten vil kunne gi ca. 2,5 km kortere trasé for sporlegging i verneområdet i området med dagens rundløype ved Flåsætra. Videre vil kryssing av den erfarte, problemskapende Krokbecken også bli unødvendig. I sum vil dette være endringer iht. formålet for vernet av Trollheimen landskapsvernomsråde da friluftsliv ikke er en del av formålet, jf. verneforskriften. Hensynet til friluftslivet er underordnet hensynet til landskapsvernet og plante- og dyrelivsvernet.

Område for ny bru og tilførselsløyper, jf. verneområdestyresakene 48/20 og 31/21

I henhold til Besøksstrategien for Trollheimen:

- Skal ny tilrettelegging i hovedsak skje i randsonene og der det av hensyn til sårbarhet eller konflikt mellom brukergrupper er behov for å styre områdebruken.
- Ønsker verneområdestyret å bidra til noe mer utvikling på enkelte innfallsporter, ved å bidra til tiltak og tilrettelegging som gir gode brukeropplevelser og mulighet for å formidle kunnskap om natur- og verneverdier på en god måte.

Ved en omlegging slik som til alternativ B vil verneområdeforvaltningen kunne bidra økonomisk for realisering av brua.

Lokalitet C er ny og ikke vurdert tidligere verken av Rennebu kommune eller verneområdemyndigheten for Trollheimen. Den ligger høyere opp i Minnilla enn de 2 tidligere aktualiserte områdene for bru, A og B. Den ligger 1,4 km lengre opp enn lokalitet B som det er blitt henstilt om å benytte etter verneområdestyrets helhetlige vurdering av løypestrukturen på Nerskogen i møte 15.09.2021 og drøye 400 meter lengre oppe i Minnilla enn lokalitet A fra verneområdestyrets godkjenningsvedtak i 2015.

Lokaliteten ligger kun et par hundre meter fra flyttlei for reindrifta og i vårbeiteområdet, jf. Naturbase. Sporleggingen langs skitraséen vil være avsluttet senest 20. april alternativt 2. påskedag når den kommer etter 20. april, jf. kjøretidsbestemmelsene for Rennebu. Kanaliseringseffekten av traséer virker normalt noe lenger enn sporleggingen pga. den etablerte bæreevnen på vårsnøen i slike traséer. Høysesongen for skiløpingen i området vil dog i normalår i all vesentlighet være over før reinsdyra kommer inn i området på våren, jf. uttalelsen gitt fra reindriftsforvaltningen til alternativ A i 2015 og kvalitetssikring av dette pr 17.12.2021.

Brulokaliteten går inn verneområdet og den vil kanalisere trafikken i traséen inn i og gjennom verneområdet og ikke i randsonen iht. bestemmelsene gitt i Besøksstrategien for Trollheimen: «*Ny tilrettelegging skal i hovedsak skje i randsonene og der det av hensyn til sårbarhet eller konflikt mellom brukergrupper er behov for å styre områdebruken*». Brulokaliteten vil videre ikke bidra til å gi kortere traséer for sporlegging i verneområdet. Lokaliteten vil måtte opprettholde kryssing(er) av den erfarte, problemskapende Krokbecken. I sum vil dette ikke være endringer i henhold til formålet for vernet av Trollheimen landskapsvernområde da friluftsliv ikke er en del av formålet i verneforskriften. Hensynet til friluftslivet er underordnet hensynet til landskapsvernet og plante- og dyrelivsvernet iht. verneformålet. Skepsis fra eiere av fritidsboliger vil således ikke være grunnlag for å flytte lokalitet for ny kjørebri inn i verneområdet.

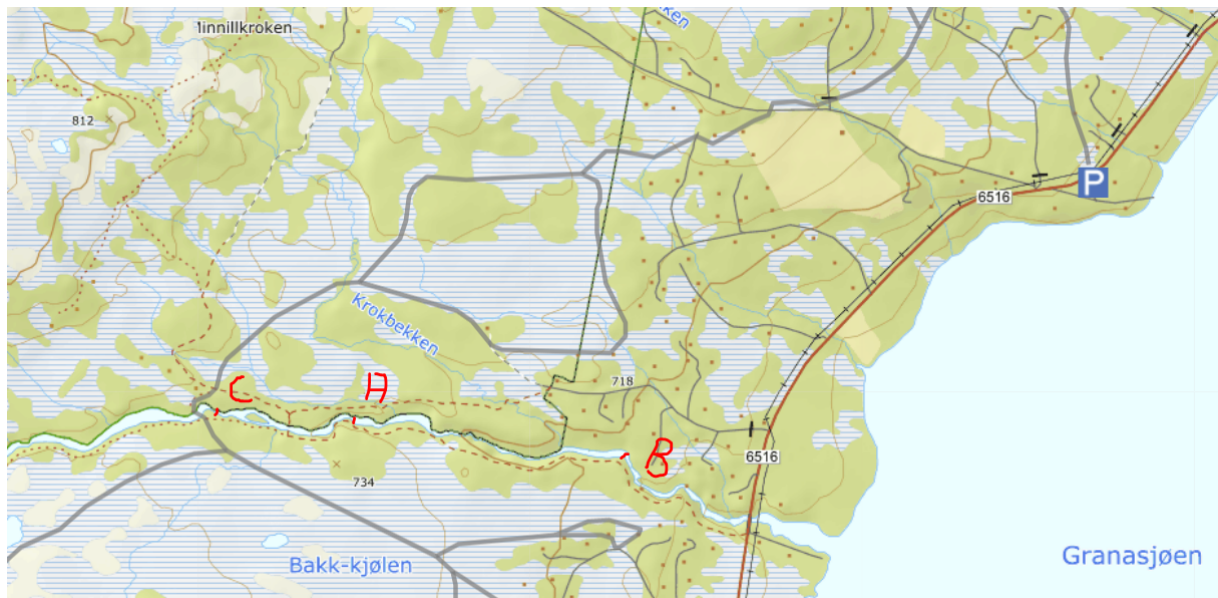
Forslaget om bru på lokalitet C bryter også med forutsetningene i Verneområdestyret sin godkjenning av skiløypetraséene på Nerskogen i møtet 9.11.2020, sak 48/20.

Til
Verneområdeforvalter
Verneområdestyret for Trollheimen

FLYTTING AV PUNKT FOR KJØREBRU

Nerskogen Løypeforening viser til tidligere dispensasjon fra Verneområdestyret til å sette opp Kjørebru ifbm tråkking av skiløyper på Nerskogen, og telefonsamtale med verneområdeforvalter Roar Pettersen 22. november 2021.

Nerskogen Løypeforening fikk i 2015 dispensasjon til å sette opp ei kjørebru, se punkt A i Figur 1 for lokasjon. Løypeforeningen hadde innhentet tillatelse fra grunneiere på begge sider av elva, men i forbindelse med et eierskifte, ble tillatelsen på nordsida trukket tilbake i 2016. Løypeforeningen har ved flere anledninger forsøkt å komme i dialog med grunneier, uten å lykkes. Vi har derfor utredet to alternativer vist som alternativ B og C i Figur 1. Alternativ B vil medføre at vi kan legge løypa utenom verneområdet, men det har vist seg at det er betydelig motstand i Minnilla hyttefelt som ligger like ved der løypa kommer over på nordsiden av elva. Løypeforeningen vurderer derfor at alternativ C vil skape mindre motstand. Vi har ennå ikke diskutert med grunneier, men erfaring fra tidligere er at den aktuelle grunneieren er positiv til løypekjøring.

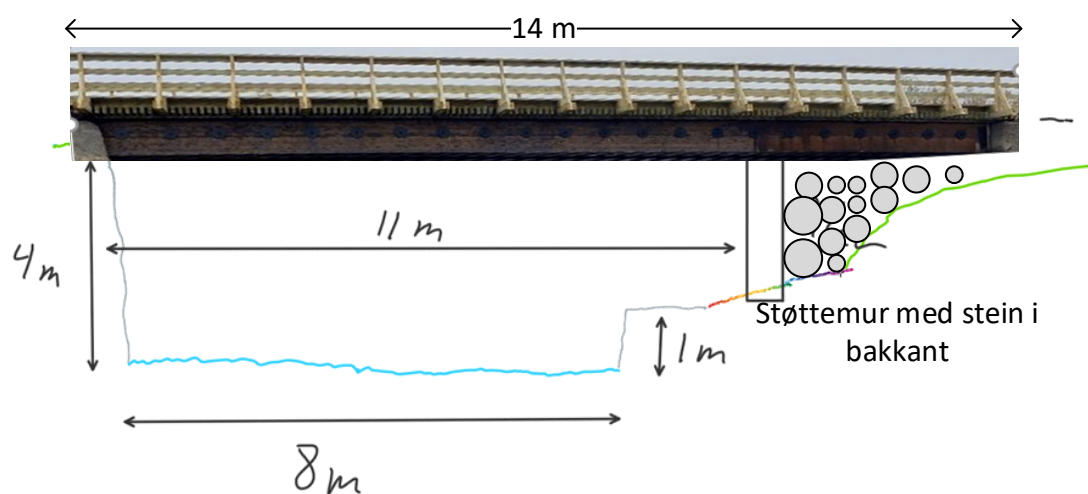
Figur 1 Alternativer, kryssing av Minnilla

Kartet i Figur 2 viser forslag til kryssingspunkt i hht «Plan C» (grønn strek = dagens løype/kryssing).

Figur 2 Kartskisse med dagens løype i grønt

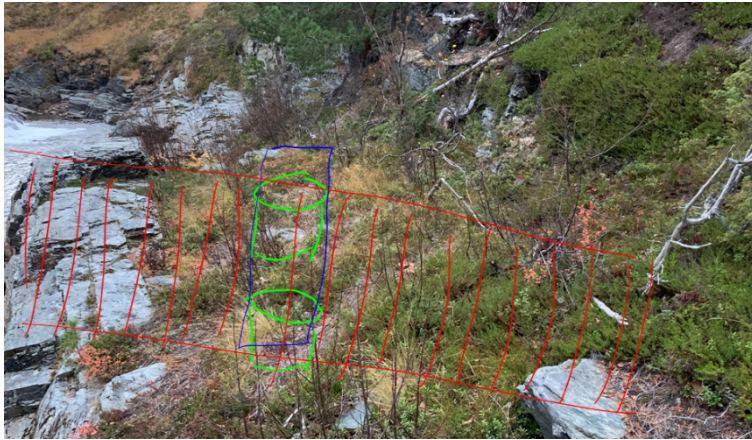
Figur 3 viser en prinsippskisse sett nedstrøms:

Figur 3 Prinsippskisse for kjørebru, alternativ C

Elva er om lag 8 meter bred. Mot sør (til venstre i figuren) er det en nesten loddrett vegg ned til elva. På nordsida er det en kraftig «rygg» kanskje en meter over vannspeilet. Denne ser ut til å være «vasket» ren av is, men så går det skrått oppover og lyngen ser ut til ikke være berørt av isgang. Vi anslår at man kan sette opp en støttemur slik at det lengste bruspennet blir ca 11 meter. Dette er betydelig kortere enn for «Plan B» hvor bruspennet blir 14 meter. Selve brua blir noe lengre for å få høyden inn mot terrenget.

Figur 4 viser et bilde med brua tegnet inn i rødt. Det er indikert hvor vi kan sette opp pilarer (grønt), eller kanskje helst en støttemur (blått). Bildet viser hvordan det blir på nordsida av elva.

Figur 4 Terrengebilde sett "ovenfra"

Figur 5 viser hvordan det ser ut mot sør (dagens løype går inne i «furuskogen» som vises bak.

Figur 5 Forholdene der brua kommer inn på sørsida

Figur 6 viser hvordan det ser når vi står nedstrøms kryssingspunktet:

Figur 6 Brua inntegnet, sett nedstrøms

Vurdering er at «Plan C» blir enklere enn «Plan B». På sørsida er det minimalt med arbeid for å finne et fundament for brua. På nordsida må det bygges en støttemur, og det må legges inn masse i bakkant, men også her enklere enn for «Plan B». Det lengste brospennet blir om lag 11 meter, kortere enn for «Plan B», mens selve brua blir omtrent like lang som for «plan B».

Prosjektering og konseptvalg

Vi har ikke startet prosjektering av en evt kjørebri knyttet til alternativ C. Det synes som to alternativer er aktuelle: Stålbjelker i bunn, med treverk på toppen, eller ei bru fra Rennebubjelken. Det er ulike vurderinger vi må ta mht kostnader, muligheter for sponsorer, og ikke minst CO₂ fotavtrykk. Vi har som mål å lage et miljøregnskap som en del av prosessen med å velge konsept.

Vurdering i forhold til verneområdet

Alternativ B er det eneste alternativet som ligger utenfor verneområdet og er i så måte å foretrekke. Men både fordi bruspennet blir lengre enn for alternativene A og C, samt at det er en del motstand i nærliggende hyttefelt, gjør at vi har valgt å legge vekk alternativ B.

Både alternativ A og C gjør at «landgangen» kommer inn i verneområdet. For begge alternativene må det ryddes litt skog for å komme ned på brua, men slik vi ser det nå blir det faktisk mindre inngrep for C enn for alternativ A hvor vi har fått tillatelse til å sette opp brua. For begge alternativene er det nødvendig med et brokar (støttemur) på nordsida, dvs inn i verneområdet. For alternativ A er det brattere ned mot selve brua.

Slik vi vurderer det nå blir det trolig mindre inngrep med alternativ C, enn med vårt opprinnelige forslag A.

Trondheim, 2021-11-23

Gunhild Åm Vatn

Styreleder, Nerskogen Løypeforening

Arkivsaksnr: 2021/105-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 16.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	5/2022	05.01.2022

Innspill om tiltaksmidler og SNO ressurs 2022 Trollheimen

Forvalters innstilling

Tiltaksmidler 2022

Verneområdestyret ber om at det bestilles midler til følgende tiltak for verneområdene i Trollheimen for 2022.

Tiltaksmidler 2022		
	Tiltak	Omsøkt
1	Sti Svartådalen - Geithetta	50000
2	Sti Gravbekken - Retning Trollheimshytta	1000000
3	Skjøtsel Vollasetra og Langbakksetra	30000
4	Skjøtsel Jelsetra	20000
5	Skjøtsel Svartdalssetra	20000
6	Skjøtsel Renndølsetra	20000
7	Skjøtsel Øyasetra	20000
8	Skjøtsel Naustådalsetra	10000
9	Skjøtsel Liabøsetra	10000
10	Skjøtsel Innerdalshytta	30000
11	Skjøtsel Romådalen	20000
12	Skjøtsel Langlisetra / Alvstusetra	20000
13	Uttak fremmede treslag / arter Innerdalen	20000
14	Uttak fremmede treslag / arter Trollheimen	200000
15	Informasjon om vern Renndølsetra	20000
16	Innfallsporter	500000
17	Utbedringer på stier	100000
18	Produksjon av skilt / infomateriell	50000
19	Nofence klaver	200000
20	Ferdsestiller	0
		2340000

Dersom tildelingen blir lavere enn samlet innmelding på 2.340.000 kr, kan det være aktuelt å omprioritere enkelte tiltak, eller gå i gang med en noe redusert del av tiltak 2 i 2022, for også å kunne realisere andre tiltak på tiltakslista.

SNO ressurs 2022

Verneområdestyret ber om SNO ressurs til følgende oppgaver for verneområdene i Trollheimen for 2022.

Innspill om ønsket SNO ressurs i verneområder.					
2022					
Forvaltningmyndighet	Verneområdestyret for Trollheimen				
Verneområde/Tema	Prioritering	Beskrivelse av oppdrag og metode	Forankring i planverktøy	Rapportering (Verneområdelogg, Artsobs, Natstat).	Merknad
Verneområde/Tilrettelegging					
Trollheimen landskapsvernområde	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Innerdalen landskapsvernområde	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Svartåmoen naturreservat	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Minildalsmyrene naturreservat	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Verneområde/Skjøtsel					
Verneområde/Bevaringsmål					
Verneområde/Tilsyn og kontroll					
Trollheimen Landskapsvernområde	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdse		Verneområdelogg	Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Innerdalen landskapsvernområde	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdse		Verneområdelogg	Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Svartåmoen naturreservat	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdse		Verneområdelogg	Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Minildalsmyrene naturreservat	1	Lovlighetskontroll motorferdse, båndtvang		Verneområdelogg	Fuglelivet i endring - stor ferdse
Trollheimen landskapsvernområde	2	Bistå under møter og befaringer med verneområdestyret			

Saksopplysninger og vurderinger

Tiltaksmidler 2022

Verneområdestyret søker og bruker årlig midler til ulike tiltak for å nå sine forvaltningsmål for verneområdene i Trollheimen. Det er gitt føringer fra Miljødirektoratet på hva midlene skal brukes til, og til hva som bør prioriteres høyt. Tildelingene tar også hensyn til om tiltakene som omsøkes er i tråd med føringene.

Hovedmålet med tiltaksmidlene er å styrke verneverdiene og verneformålet, og sørge for at trusler mot verneverdiene reduseres. Deretter er det mulig å bruke midler til informasjonsarbeid og for tilretteleggingstiltak som del av arbeidet med god besøksforvaltning av verneområdene våre.

Verneområdestyret har forvaltningsplan (2015) og besøksplan (2019) for verneområdene i Trollheimen, og slik sett nødvendig styringsverktøy på plass for forvaltning av verneområdene våre. Det framgår av begge disse planverk at det er behov for mer kartlegging for å bedre kunnskapsgrunnlaget for verneområdene.

Igangsatt skjøtsel for å ivareta viktige landskapsverdier og artsmangfold må stå høyt på prioriteringslista over tiltak, men det er likevel viktig å evaluere om innsatsen og resultatet står i forhold til hverandre. Det ble derfor i 2021 satt i verk kartlegging av endel områdene vi driver aktiv skjøtsel i kartlagt, sammen med nye områder i Romådalen, og på Øyasetra i Jøldalen, der grunneierne viser interesse for å ta på seg skjøtelsoppdrag. Resultatene av disse kartleggingene er ventet i mars 2022 og vil være grunnlaget for hvordan midler til

skjøtselstiltak vil prioriteres framover. Da resultat av kartleggingen ikke ennå foreligger, bør det legges det opp til en videreføring av eksisterende praksis, med tillegg av en sum for skjøtelsesarbeid i Romådalen og på Øyasetra i Jøldalen, da tidligere registreringer her viser potensiale for verdifull slåtte- / beitemark.

Det ble i 2021 ikke tilstrekkelig kartleggingsressurser for å se på Vollasetra, Langbakksetra og Liabøsetra. Det er sendt innspill om midler til kartlegginger her i 2022. Dette er områder vi forventer har store kvaliteter som er viktig å ivareta videre, så også her opprettholdes tidligere tiltak og økonomisk støtte for å videreføre pågående skjøtsel.

På Langlisetra / Alvstusetra i Svartåmoen naturreservat er det en del år drevet skjøtsel på seterstølen i grunneiers regi. Da seteranlegget ligger i Svartåmoen naturreservat og verneformålet her er barskog, drives denne skjøtselen med dispensasjon fra verneforskriften og ikke for å fremme formålet med vernet her, men for å bevare den eksisterende stølen og artsmangfoldet her. Verneområdestyret har støttet kartlegging og utarbeidelse av ny skjøtelsplan for Langlisetra / Alvstusetra i 2020 og skjøtselen her tas med på lista over tiltak vi søker støtte om. Verneområdestyret må vurdere om de skal inngå avtale med grunneier om støtte til skjøtselen her slik de gjør i andre områder.

Tiltak 3-12 er alle skjøtselstiltak det er ønskelig å søke midler til. Resultatene fra kartleggingene må vurderes og prioriteres opp mot andre nødvendige tiltak og gjennomføringsevne, når tildelingen fra Miljødirektoratet kommer. Generelt bør alle skjøtselstiltak prioriteres høyt.

Det er for en del beiteområder også gjort avtaler med beitebrukere / grunneiere om bruk av Nofence fra sesongen 2022. Klavene er kjøpt inn i 2021. Dette er tiltak som er i tråd med forvaltningsplanens mål om å gjøre det lettere å bruke beiteressursene i verneområdene våre, samtidig som det er et særskilt mål å øke storfebeitingen. Det foreslås at det også for 2022 bes om ressurser for å kunne stimulere flere besetninger med storfe eller geit i verneområdene våre (tiltak 18). Bruk av Nofence kan også redusere behovet for fysiske tiltak som gjerder, og redusere konfliktene med friluftslivet ved styrt beiting. Ved å fjerne gamle gjerder eller redusere behovet for gjerder, vil både landskapsverdien øke og skadene for beitedyr og vilt reduseres.

I områder med skjøtsel i form av slått eller beiting bør forvaltningen legge opp bevaringsmål og overvåke utviklingen framover.

Andre skjøtselstiltak som pågår eller har vært ført opp som tiltak de senere år er uttak av fremmede treslag / fremmede arter (tiltak 13 og 14), og tiltak på stier der ferdsel og vann skader verneverdiene (tiltak 1 og 2). Også dette er tiltak som må videreføres og prioriteres høyt. I forhold til tidligere år, vurderes det mer realistisk å kun gå i gang med en av de to store stiprosjektene om gangen, og da synes det riktig å prioritere igangsetting av et større arbeid på stien langs Gravbekken først da prosjektering og planlegging av arbeidet her er kommet lengst. Stien mot Geithetta anbefales det å prosjektere i 2022, og iverksette tiltaket noe senere, selv om denne har et større skadepotensiale for viktige kulturminner. Denne bør også finansieres sammen med kulturminnemyndighet, og en del avklaringer om dette må gjøres gjennom 2022.

I tillegg til skjøtselstiltak beskrevet over, er det viktig å arbeide videre med tiltak som støtter utviklingen og bruken av verneområdene våre i tråd med besøksforvaltningsstrategien. Tiltak

15-17 er alle tiltak som følger opp besøksplanen med tilrettelegging og informasjon i tråd med planen og lokale ønsker for utvikling og bruk.

For 2021 ble vi tildelt tre ferdselstellere, som i 2021 har vært brukt i Innerdalen. Vi ser behov for å fortsette å ha tellere i ulike deler av verneområdene våre framover, og ber derfor om å få beholde de som ble tildelt i 2021. Planen er da å flyte de til andre steder i sesongen 2022.

Forvalterne anbefaler verneområdestyret å søke om midler til tiltakene slik de vises i tabellen under, i prioritert rekkefølge.

Tiltaksmidler 2022		
	Tiltak	Omsøkt
1	Sti Svartådalen - Geithetta	50000
2	Sti Gravbekken - Retning Trollheimshytta	1000000
3	Skjøtsel Vollasetra og Langbakksetra	30000
4	Skjøtsel Jelsetra	20000
5	Skjøtsel Svartdalssetra	20000
6	Skjøtsel Renndølsetra	20000
7	Skjøtsel Øyasetra	20000
8	Skjøtsel Naustådalsetra	10000
9	Skjøtsel Liabøsetra	10000
10	Skjøtsel Innerdalshytta	30000
11	Skjøtsel Romådalen	20000
12	Skjøtsel Langlisetra / Alvstusetra	20000
13	Uttak fremmede treslag / arter Innerdalen	20000
14	Uttak fremmede treslag / arter Trollheimen	200000
15	Informasjon om vern Renndølsetra	20000
16	Innfallsporter	500000
17	Utbedringer på stier	100000
18	Produksjon av skilt / infomateriell	50000
19	Nofence klaver	200000
20	Ferdselsteller	0
		2340000

Samlet innmelding på tiltaksmidler ut fra tabellen over er på 2.340.000 kr.

Tildelingen vil selvsagt ha betydning for endelig rekkefølge for prioriteringen, det samme vil resultatene av kartleggingene. Mindre endringer i oppførte tiltak og prioriteringer kan gjøres av verneområdestyret, mens større endringer må avklares med Miljødirektoratet. Dersom kostnadene ved gjennomføring av planlagte tiltak viser seg å bli vesentlig høyere eller lavere enn omsøkt (+/- 50.000) skal også dette avklares med Miljødirektoratet. Det er mulig å søke om supplerende tildeling ved to tidspunkt gjennom året og styret skal ved utløp av august, eller fortløpende gi beskjed dersom tiltak ikke er mulig å gjennomføre som planlagt slik at midlene kan omdisponeres av dem, eller av lokal forvaltningsmyndighet dersom miljødirektoratet gir klarsignal for dette.

I tillegg til tiltakene det søkes om midler til for 2022 er det en del tiltak som fram til nå har stått på en uprioritert liste. Dette er tiltak det er aktuelt å ta fatt i framover. Manglende kapasitet hos forvalterne med å jobbe med disse tiltakene, kombinert med at prosjektene ikke er godt nok prosjektert gjør at tiltakene ikke er prioritert, men de vises likevel her da de vil komme når prosjektet er mer modent og tiden mer aktuell – f.eks ved at eksterne samarbeidsparter vil bidra inn i prosjektene.

Uprioritert liste er:

Tiltak
Flytting av luftkabler i Innerdalen
Bedre tilkomst fra kollektiv transport
Helhetlige planer for kulturminner, bygninger og bygningsmiljø
Gamme ved Fallan – restaurere kulturminne
Farskholtet – skjøtsel / økt beitetrykk
Bru for løypemaskin Nerskogen –for å flytte en del av skiløypa ut av verneområdet

SNO ressurs 2022

Verneområdestyret bes om å bestille samme omfang og type tjeneste fra lokal SNO som tidligere år, slik det framgår av tabellen under.

Innspill om ønsket SNO ressurs i verneområder.					
2022					
Forvaltningsmyndighet	Verneområdestyret for Trollheimen				
Verneområde/Tema	Prioritering	Beskrivelse av oppdrag og metode	Forankring i planverktøy	Rapportering (Verneområdelogg, Artsobs, Natstat).	Merknad
Verneområde/Tilrettelegging					
Trollheimen landskapsvernområde	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Innerdalen landskapsvernområde	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Svartåmoen naturreservat	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Minilldalsmyrene naturreservat	1	Kontrollere og skifte	Annet (beskriv)		Generell oppfølging av merking og informasjon av v
Verneområde/Skjøtsel					
Verneområde/Bevaringsmål					
Verneområde/Tilsyn og kontroll					
Trollheimen Landskapsvernområde	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdsel	Verneområdelogg		Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Innerdalen landskapsvernområde	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdsel	Verneområdelogg		Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Svartåmoen naturreservat	1	Lovlighetskontroll byggesaker, motorferdsel	Verneområdelogg		Ønsker at nye byggesaker følges opp med kontroll, c
Minilldalsmyrene naturreservat	1	Lovlighetskontroll motorferdsel, båndtvang	Verneområdelogg		Fuglelivet i endring - stor ferdsel
Trollheimen landskapsvernområde	2	Bistå under møter og befaringer med verneområdestyret			

Det har selvsagt vært ønskelig med en større lokal SNO ressurs, som kunne hjulpet forvaltningen med mer systematisk registreringsarbeid, oppdateringer av bildedokument på bygninger og anlegg i verneområdene våre, samtidig med økt oppsyn og veiledning i felt. Men med lokal SNO som har rovviltarbeid over store områder som sin primær oppgave, er dette søkt løst ved innmelding av midler til kartlegging via kap 1420.21, slik at det kan gjøres tjenestekjøp for slike behov. For Innerdalen vil et mindre lokalt tjenestekjøp dekke noe av veiledningsbehovet, mens det for de øvrige områdene er noe lav tilstedeværelse av forvaltning / oppsyn.

Arkivsaksnr: 2021/105-0

Saksbehandler: Hege Sæther Moen

Dato: 16.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	6/2022	05.01.2022

Møteplan og driftsmidler 2022

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for Trollheimen ber om at følgende sum for drift og kartleggingsarbeid i 2022 sendes Miljødirektoratet:

Drift av VO styret med utvalg	900.000 kr
Kartlegginger	500.000 kr
Sum drift og kartlegginger	1.400.000 kr

Møteplan for 2022:

	VO - møte	AU - møte
Januar	05. TEAMS	
Februar		
Mars		
April	27.-28. NP konf. / møte 28.	
Mai		
Juni	27. møte med befaring	
Juli		
August	29.-30. møte med befaring	
September		
Oktober	3. møte	
November		
Desember		

I tillegg til oppsatte møter er det ønskelig at det legges opp til enkelte befaringer med mål om frivillig deltakelse slik at styret får bedre kunnskap om området de forvalter og utfordringene som er i området.

Saksopplysninger / vurderinger

VO styrets arbeidsform og omfang

Verneområdestyret besluttet i møte den 11.11.2021 å fortsette med samme omfang av møter som det har vært de siste år. Det vil si 4-5 årlige møter med innlagt befaring 1-2 ganger per år. Minst ett av møtene bør være et 2-dagersmøte. Det settes også opp behov for midler for noen AU møter, men disse tidfestes ikke før behov for møte oppstår.

Styret ønsker fysiske møter som hovedform, og vil tilbake til det når forholdene er slik at det er mulig. Innspill om midler er derfor lagt på at det i hovedsak vil bli fysiske møter.

Det er også ønskelig å legge opp til befaringer av viktige traseer som nyttes av besøkende, slik som trekanten og den vestre trekanten. Dette for at flere fra styret har kunnskap om bruken av området og utfordringer ved dette både for andre brukergrupper, for vegetasjon og for de besøkende. Slike befaringer kan være frivillige å delta på, men tid brukt av styremedlemmer må dekkes. Formålet er å gi bedre beslutningsgrunnlag i styret ved behandling av aktuelle saker, og slik gjøre styret mer aktive deltakere i forvaltningen. Det er ikke lagt inn ekstra midler / timer for dette i budsjettet, men ventes at det kan dekkes av midler som ellers ikke nyttes til styremedlemmer ved forfall i møtene.

Det er fra styret også pekt på behov for å ta mer aktivt i bruk både Administrativt fagutvalg og Faglig rådgivende utvalg. Det bør derfor budsjetteres for noe aktivitet i disse utvalgene.

Styret peker i møte den 11.11.2021 på at de fremdeles har et opplæringsbehov, både generelt faglig, men spesielt på de mer lokale forhold. De ønsker mer faglig påfyll i møtene framover slik at kompetansen øker på viktige forvaltningsrelevante tema.

Verneområdestyret har tidligere år deltatt på nasjonalparkkonferanser og vil også gjøre det i 2022 dersom den planlagte konferansen den 27.-28. april avholdes. Det vil være naturlig å kombinere denne med et styremøte i forkant eller etterkant. Det som ellers er nødvendig å ta hensyn til ved fordeling av møter er at de er noe fordelt utover året, at de legges i sesong med mulighet for befaringer og at styret kan ha møter før innspill om supplerende tildelinger dersom det skulle bli behov for det. Supplerende tildelinger skjer i slutten av mai og august. Da møteplanene ikke ennå er tilgjengelig for 2022 settes forslag til datoer opp av forvalter.

Møteplan for 2022:

	VO - møte	AU - møte
Januar	05. TEAMS	
Februar		
Mars		
April	27.-28. NP konf. / møte 28.	
Mai		
Juni	27. møte med befaring	
Juli		
August	29.-30. møte med befaring	
September		
Oktober	3. møte	
November		
Desember		

Budsjett:

Budsjettet er satt opp basert på innspill om ønsket møtefrekvens og aktivitet. Erfaringer fra tidligere år viser et fravær på 1-2 personer per møte, det er ikke trukket fra for hele denne ventede reduserte kostnaden i budsjettet, da styret har ønsket å delta på noen flere befaringer utenom de oppsatte møtene som ledd i å bli bedre kjent i områdene og problemstillingene de jobber med.

Budsjett for Verneområdestyret for Trollheimen LVO 2022

Det planlegges for 3 dagsmøter og 2 todagers møter i verneområdestyret 2022, der et av disse er NP-konferansen.

	Dagsmøte		Dagsmøter i februar, april og nov.			
	Antall deltagere	Antall møter	forberedelse	Møtetid	Satser	
Leder	1	3	3	6	660	16 371
Medl. normal	9	3	2	6	499	107 784
Medl. selvst.	6	3	2	6	1373	166 248

	Todagersmøt		2 dagers møte i juni og sept.			
	Antall deltagere	Antall møter	Forberedelse	Møtetid	Satser	
Leder	1	2	3	12	660	18 834
Medl. normal	9	2	2	12	499	125 748
Medl. selvst.	6	2	2	12	1373	209 688

Det planlegges inntil 3 møter / befaringer i Arbeidsutvalget

	AU-møter		Forberedelse	Møtetid	Satser	
	Antall deltagere	Antall møter				
Leder	1	3	2	3	660	8 934
medlemmer	2	3	1	3	499	11 976
Medl. selvst.	2	3	1	3	1373	27 708
						693 291 *1,141 = 791 045

Dagsmøter VO -kost og losj	pr møte:	20 000				60 000
Todagersmøte VO- kost og l	pr møte:	50 000	(NP konf dekkes av Miljødir)			50 000
Dagsmøter AU - kost og losj	pr møte:	2 000				6 000
Reise VO-styremøter	pr reise:	700				56 000
Reise AU-møter	pr reise:	700				10 500
Reise Faglig rådgivende utvalg - møter		20 000				20 000
						SUM VO / AU / FRU: 993 545

Sum styre:	993 545
Kartlegging	500 000
Avrundning:	93 545
S U M 2020:	1 400 000

Basert på erfaringstall på fravær i møter o.l reduseres omsøkt sum

Bedre kunnskapsgrunnlag

Som pekt på både i saksframlegg og enkeltsaker som behandles av verneområdeforvalterne delegert, er det behov for bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen.

For kommende sesong er det ønskelig å kartlegge vegetasjon på Vollasetra, Langbakksetra og Liabøsetra, og legge opp en framtidig plan for videre skjøtsel basert på resultatene av slik

kartlegging. Dette er områder med svært høy verdi (A) der det er naturlig at skjøtselen fortsetter, men metode og omfang bør vurderes etter kartlegging.

Pris for slik kartlegging og nye skjøtselsplaner anslås å koste 100.000 kr.

Det vurderes også viktig å skaffe fram et bedre bilde for utbredelse av vannfauna, og da særlig i fisketomme tjern / vann. Trollheimen har forekomster av sørlig tusenbeinkreps, en istidsrelikt art med få andre forekomster i Norge. Vi har også nærliggende kjente forekomster av stor salamander, og lokalitetene disse er registrert på tilsier at dette er en art som også kan finnes i enkelte nærliggende områder i Trollheimen. Det bør gjøres kartlegging av mulig lokaliteter for begge disse artene, for å gi oss et bedre grunnlag for eventuelt å ta vare på dem framover. Det er uklart hva slik kartlegging vil koste, men det foreslås å be om en sum på 100.000 kr.

Befaringer forvalterne har i verneområdene viser at bygninger endrer seg over tid, og at dette i stor grad skjer uten at det søkes om det. Det foreslås derfor en mer systematisk gjennomgang og fotografering av alle bygninger og anlegg i Trollheimen. Det antas å være mulig å få dette til i løpet av en feltsesong. Bildene må i tillegg systematiseres og legges inn i GISLink slik at de er tilgjengelig for forvaltningen på en effektiv måte. Det antas at dette vil koste ca 300.000 kr.

Driftsmidler

Det meldes inn behov for driftsmidler til Verneområdestyrene over post 1420.21 i ESS (Elektronisk søknadscenter). Midlene over denne posten skal brukes til å dekke *Drift av nasjonalpark- og verneområdestyrer og kostnader knyttet til utarbeidelse av forvaltningsplaner og besøksstrategier for nasjonalparker og andre store verneområder.*

Basert på budsjett og estimat for kartleggingsarbeid som ønskes utført, foreslås følgende innspill til Miljødirektoratet for 2022:

Drift av VO styret med utvalg	900.000 kr
<u>Kartlegginger</u>	<u>500.000 kr</u>
Sum drift og kartlegginger	1.400.000 kr

Det er trukket fra noe av styremidlene til drift basert på at det har vært noe forfall i møtene, og at det fremdeles kan bli noen møter som omgjøres til digitale møter. Skulle det bli behov for å øke driftsmidlene kan dette bes om ved supplerende tildelinger.

ST 7/2022 Delegert sak

DS 1/2022 Motorferdsel til seter i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde

DS 2/2022 Arnt Vasli - Dispensasjon for transport av ved og tyngre utstyr til utleiehytte ved Lorthøa - Trollheimen landskapsvernområde

DS 3/2022 Trollheimen landskapsvernområde - gitt dispensasjon til motorferdsel - transport av materialer og tyngre utstyr til Øvre Kirkholtsetra - Morten Nergård

DS 4/2022 Trollheimen landskapsvernområde - persontransport til hytte - Marte Nervik Nergård

DS 5/2022 Transport av tyngre utstyr til hytte i Jøldalen - Trollheimen landskapsvernområde

DS 6/2022 Motorferdsel for transport av tyngre utstyr til studenthytta ved Kamtjønnin - Trollheimen landskapsvernområde

DS 7/2022 Dispensasjon til motorferdsel 2 - tiltak mot fremmede trearter i verneområdene i Trollheimen 2021 - Steinar Løseth

DS 8/2022 Søknad om dispensasjon for scootertransport av åte , jegere og hunder for jervejakt i Vindøldalen.

DS 9/2022 Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon for bruk av snøscooter for å hente fram sau som står igjen i fjellet - Ingunn Tørset

DS 10/2022 Trollheimen landskapsvernområde - Motorferdsel knyttet til

reparasjonsarbeid på seterbygning - Morten Dærum

DS 11/2022 Dispensasjon til motorferdsel - tiltak mot fremmede trearter i verneområdene i Trollheimen, Jøldalen 2021 -2022, Sveinung Lygre

Saker til behandling

ST 8/2022 Referat sak

Verneområdestyret for Trollheimen

Foto: Morten Gåsvand

Årsrapport 2021

Forord

Verneområdene Innerdalen og Trollheimen landskapsvernområde, Svartåmoen og Minnildalsmyrene naturreservater er opprettet i perioden 1967 til 1999, og var forvaltet av Fylkesmennene i Mære og Romsdal og Sær-Trøndelag fram til 08.02.2011 da det første verneområdestyret for Trollheimen fikk delegert forvaltningsmyndighet for områdene. Dagens verneområdestyre ble konstituert den 04.03.2020 og styrer etter vedtekter av 01.01.2020.

Det er to verneområdeforvaltere for Trollheimen, Hege Sæther Moen og Roar Pettersen, begge med kontorsted på forvaltningsknutepunkt for Trollheimen i Rindal, sammen med lokal SNO Lars Olav Lund som har hovedansvar for oppsyn av verneområdene i Trollheimen. SNO Ola Erik Bolme med ansvar for motorferdsel for Møre og Romsdal og oppsyn med Dovre Sunndalsfjellene Nasjonalpark har også kontor på forvaltningsknutepunkt Trollheimen i Rindal.

Årsrapporten gir en oversikt over verneområdestyrets og verneområdeforvalternes arbeid i 2021.

Verneområdene – status

Innerdalen landskapsvernområde ble opprettet i 1967, med vedtekter sist endret i 1977. Trollheimen landskapsvernområde ble opprettet i 1987. De to landskapsvernområdene ble vernet for å hindre inngrep som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Innerdalen har i tillegg rekreasjon som del av sitt verneformål. Områdene gis et delvis vern av viktige plantesamfunn.

Minnildalsmyrene naturreservat ble vernet i 1991 for å ivareta viktig våtmark med tilhørende fugleliv, mens Svartåmoen naturreservat som ble vernet i 1987 og utvidet i 1999, skal ivareta gammel urskogpreget skog med alt naturlig plante og dyreliv.

Verneforskriftene er utformet slik at friluftaktivitet og næringsvirksomhet som var i verneområdene på vernetidspunktet skal kunne fortsette. Bygninger og anlegg skal kunne vedlikeholdes, og det er åpning for å gi dispensasjoner til nødvendig byggearbeid / tiltak knyttet til tradisjonelt jord- og skogbruk, reindrift, turistforeningsdrift og drift av vasskraftanlegg. Dispensasjoner som er gitt gjennom forvaltningsvedtak følger i hovedsak formålet med vernet og de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriftene, men NML § 48 nyttes også en del, da verneforskriftene på mange områder er for gamle og ikke tilpasset dagens behov og tiltak.

Det er felles forvaltningsplan av 2015 og Besøksstrategi av 2019 for verneområdene i Trollheimen.

Aktører i forvaltningen

Verneområdestyre for Trollheimen – sammensetning og representasjon

Verneområdestyret for Trollheimen har vært partssammensatt siden 2017 (som er prøveordning). Dagens verneområdestyre ble konstituert 04.03.2021 og består av følgende 16 medlemmer med personlige varamedlemmer:

Navn medlem	Varamedlem	Reprenter
Ola T. Heggem (leder)	Marit Bjerkås	Trøndelag Fylkeskommune
Lilly Gunn Nyheim	Per Martin Kjønnø	Møre og Romsdal Fylkeskommune
Lusie Gjersvoll	Jørgen Singsdal	Sunddal kommune
Odd Arne Hoel	Ingrid Grøtte Johansen	Oppdal kommune
Ola Øie	Marit Bjerkås	Rennebu kommune
Are Hilstad	Mona Størdal	Orkland kommune
Vibeke Langli	Åge Jonli	Rindal kommune
Margrethe Svinvik (nestleder)	Helge Røv	Surnadal kommune
Gustav Kant	Elias Kant	Sametinget
Maja Britt Renander	Anna Kristine Renander	Sametinget
Eystein Endreson Opdøl	Oddveig Gikling-Bjørnå	Grunneier Møre og Romsdal
Kari-Elin Røttereng Lillemo	Ola Lund	Grunneier Trøndelag
John Langli	Ingunn Tørset	For fylkeslagene av Sau og Geit
Ristin Kant	Mattias Anderson Bransfjell	Trollheimen Sijte
Ragnar Halle	Tove Hundseth	FNF Møre og Romsdal
Frode Støre Bergrem	Randi Horghagen	Trondhjems Turistforening

Dagens verneområdestyre ble konstituert den 04.03.2020, og følger vedtekter av 01.01.2020. Verneområdestyret for Trollheimen er inntil ny beskjed kommer fra Klima og Miljødepartementet fremdeles partssammensatt med 16 medlemmer.

Som et resultat av Stortings og Sametingsvalg høsten 2021 skal Sametingsmedlemmene reoppnevnes, og det ventes melding fra Sametinget ved årsskifte 2021/22 på om dagens representanter fortsetter eller om det utnevnes nye.

Arbeidsutvalg

Verneområdestyrets Arbeidsutvalg består av følgende medlemmer:

Ola T Heggem (leder)

Margrethe Svinvik (nestleder)

Maja Britt Renander

Lilly Gunn Nyheim

Eystein Opdøl

Varamedlem for Maja Britt Renander er Gustav Kant. For øvrige medlemmer i AU er det oppnevnt vara som møter i prioritert rekkefølge:

1. Are Hilstad
2. Odd Arne Hoel

Administrativt kontaktutvalg

Fra andre myndigheter er det oppnevnt et administrativt kontaktutvalg som skal sikre god dialog, samhandling og flyt i forvaltningen. Oppnevnte personer i utvalget følger under. Disse har vært lite nyttet i 2021 og lista må gjennomgås i 2022.

Navn	representerer
Bodil Gjeldnes	Surnadal kommune
Tore Rødseth Ulvund	Sunnadal kommune
Ragnhild Eklid	Oppdal kommune
Ada Marie Aas Skjerve	Rennebu kommune
Odd Lykkja	Orkland kommune
Ole Johan Skjærli	Rindal kommune
Synnøve Valle	Møre og Romsdal Fylkeskommune
Turid Helene Vollmo	Trøndelag Fylkeskommune
Simen Olafsen	Statsforvalteren i Trøndelag - avd Reindrift

Faglig rådgivende utvalg

For å oppnå lokal medvirkning i forvaltningen av verneområdene i Trollheimen er det oppnevnt et Faglig rådgivende utvalg består av representanter for grunneiere, organisasjoner og næringsliv med tilhørighet til verneområdene i Trollheimen. Det har i perioden verneområdestyret har vært partssammensatt, vært holdt få eller ingen årlige møter i Faglig Rådgivende Utvalg.

Navn	representerer
Øystein Folden	FNF Møre og Romsdal
Asbjørn Hovdal	FNF Sør-Trøndelag
Hugo Pedersen	Grunneierrepresentant Møre og Romsdal
Arnt Vasli	Grunneierrepresentant Sør-Trøndelag
Oddvar Mikkelsen	Møre og Romsdal Bondelag
Solmund Solstad	For organisasjonen sau og geit
Steinar Vatne	Bonde og Småbrukerlag Sør-Trøndelag
Arild Magne Gjerdevik	Statkraft AS / TrønderEnergi Kraft AS
Åsa Fredly	Møre og Romsdal Jeger- og Fiskeforening
Anna Kristine Renander	Trollheimen Sijte
Randi Horhagen	Trondhjems Turistforening
Eirik Gudmundsen	Kristiansund og Nordmøre Turistforening
Tina Selbæk	Trøndelag Reiseliv
Torunn Dyrkorn	Visit Nordmøre og Romsdal

Statens Naturoppsyn - Trollheimen

Lars Olav Lund, som er samlokalisert med verneområdeforvalterne på forvaltningsknutepunkt i Rindal, har hovedansvar for oppsyn med verneområdene i Trollheimen (Trollheimen og Innerdalen LVO, Minnilldalsmyrene og Svartåmoen naturreservater).

Forvaltning 2021

Verneområdestyre-møter

Det har vært 5 møter i verneområdestyret for Trollheimen i 2021:

08.03.2021 Teams

03.05.2021 Teams

29.06.2021 Teams

14.-15.09.2021 Fysisk 2-dagersmøte på Gjevilvasshytta med befaring i Gjevillvasdalen.

11.11.2021 Fysisk møte i kommunestyresalen i Rennebu

I tillegg har verneområdestyret deltatt på digital nasjonalparkkonferanse i regi av Miljødirektoratet den 16.02.2021. Forvalterne og sametingsrepresentantene har i tillegg deltatt på samling i regi av Sametinget den 17.02.2021.

Verneområdestyret har i 2021 behandlet 42 saker (inkludert administrative saker).

Det har i tillegg vært lagt fram 99 delegerte vedtak og 23 referatsaker.

Styret har god oppmøtefrekvens, med et gjennomsnittlig forfall i møtene på 2 av 16 personer.

Arbeidsutvalgs-møter

Det har vært 4 møter i arbeidsutvalget i 2021:

08.01.2021 Teams

22.01.2021 Teams

26.03.2021 Teams

20.05.2021 Teams

På disse 4 møtene har det vært behandlet 9 saker (inkludert administrative saker)..

AU har god oppmøtefrekvens, og stiller i de fleste møter med fullt AU eller med møtende vara.

Verneområdeforvalternes delegerte vedtak

Pr 11.11.2021 var det lagt fram 99 delegerte vedtak for VO styret.

De delegerte vedtakene er i om lag 75 % av sakene flerårige motorferdselssaker, der dominansen er dispensasjon for bruk av snøscooter for transport av tyngre utstyr til vedlikehold og bruk av hytte eller seter i fritidsøyemed. Det er også gitt noen dispensasjoner på barmark for traktor inn hele Jøldalen, bruk av bil for håndverkere til Jøldalshytta og ATV langs og i Gråsjøen til Svartåmoen. Videre er det gitt noen dispensasjoner for bruk av helikopter for transport til Trollheimshytta, Jøldalshytta og Innerdalen for større tiltak (bru) på stier, klopplegging, for driving av rein til kalvemerking og slakteuttak, for frakt av felt storvilt, for frakt av åte til jervjakt samt for transport av personell og utstyr i forbindelse med arkeologiske undersøkelser.

Det anslås at ca 20 % av motorferdselsdispensasjonene er gitt for motorferdsel i næring eller tilknyttet turistforeningsdrift.

Da de fleste motorferdselsdispensasjoner er gitt for 3-4 år er det i tillegg til behandling av nye søknader også arbeid knyttet til oppfølging og utsending av kjørebøker for dispensasjoner gitt de foregående år.

Andre typer dispensasjoner som er gitt delegert av forvalterne er enkelte byggesaker, oppføring av tekniske installasjoner som solcelleanlegg, basestasjoner for bruk i overvåking av beitedyr og oppsett av midlertidig kunstutstilling. Det har vært gitt 6 dispensasjoner for innsamling av belegg for henholdsvis kartlegging, forskning og skjøtselplanarbeid.

Forvalterne har gitt 3 pålegg om gjenoppretting av ulovlige byggetiltak i løpet av 2021.

Det har vært gitt 2 avslag på motorferdsel i 2021.

Øvrige oppgaver for forvalterne

Forvalterne har vært i dialog med og på befaringer for å finne best mulige løsninger / traseer for oppkjøringen av skiløyper på, Nerskøgen, Storlidalen og Helgetunmarka i Trollheimen landskapsvernområde (LVO) og Minnildalsmyran naturreservat (NR).

Det er gitt høringsuttaler i flere ulike reguleringsplaner nært opp til verneområdene som forvaltes av verneområdestyret for Trollheimen, og gitt innspill til delingssaker etter jordloven i kommunene.

Forvalterne er også del av ei referansegruppe knyttet til utarbeidelsen av et helhetlig kunnskapsgrunnlag for beitenæringa knyttet til Trollheimen LVO og tilgrensende områder.

Tiltak

Det brukes en del tid og ressurser på oppfølging av besøksforvaltningsstrategien, og på tilretteleggingstiltak enten for å utbedre eksisterende stier eller legge om dagens stier til bedre egnede lokaliteter. Tilsvarende jobbes det med at skiløypene legges slik at de belastes verneområdene / verneverdiene minst mulig.

Andre tiltak det arbeides med og brukes økonomiske stimuli på er tiltak for å bevare utvalgte naturtyper ved slått og beiting. Det er i 2021 kjøpt inn Nofence-klaver for å øke beitingen av storfe i nye områder som har vært beitet for lite en del år, og for å bedre styre beitedyrene med redusert behov for bruk av gjerder.

Det har vært utført kartlegging av 7 setervoller/slåttemarker som grunnlag for utarbeidelsen av utkast til 4 nye skjøtelsesplaner og revisjon av 3 løpende skjøtelsesplaner.

Det har tidligere år vært fjernet 2 større plantefelt og noen mindre forekomster av fremmede treslag, til dels med ved bruk av entreprenører. En prosess, som ble startet i 2020, hvor grunneiere selv utfører uttakene er videreført i 2021 med nå spesielt uttak av de mange bergfuruplantningene med spredning i Jøldalen.

Kunnskapsinnhenting / kartlegginger

Forvalterne har arbeidet for bedre kartlegging av kunnskapsgrunnlaget i verneområdene i Trollheimen. Det er gjort avtaler for å bedre kunnskapsgrunnlaget for utvalgte naturtyper / steder, samt for å bedre kunnskapsstatus om fugl i utvalgte områder.

Fotooppdateringer etter forvalternes befaringer viser behov for å ha en statusgjennomgang av alle bygninger.

Det er gitt begrunnede innspill til Statsforvalterne i begge fylker på aktuelle områder for kartlegging i 2022 og gjennomført slik kartlegging av Minnilldalsmyran og Innerdalen i regi av Statsforvalteren i Møre og Romsdal med grunnlag i disse forslagene.

Lokal SNO og anmeldelser

Lokal SNO har anmeldt 2 motorferdsel brudd i 2021, ett i Jøldalen i Trollheimen LVO og ett i Innerdalen LVO. I tillegg har lokal SNO vært koblet på ulovlig byggesak og, to gjenopprettingsaker hvorav en resulterte i at tiltakshaverne satte fyr på et ulovlig bygg med platting. Denne saken er også anmeldt.

Referatsaker lagt fram for verneområdestyret

En del brev er viktig for Verneområdestyret å kjenne til selv om det ikke legges fram som vedtakssak for styret. Disse legges fram som referatsaker, slik at verneområdestyret kan holde seg oppdatert på forvaltningen og selv velge om saken skal tas tak i på et eller annet vis.

Blant disse er enkelte saker initiert av verneområdestyret slik som:

- brev til Miljødirektoratet med oppfordring om ekstraordinært uttak av jerv
- brev til Samferdselsdepartementet og Klima og miljødepartementet med oppfordring om å gjøre unntak fra Taubaneforskriften for drift / bruk av stolheisen over Minnilla.
- Brev til Statkraft med innspill om at de bidrar til å dekke transportbehov til Indre deler av Follaldalen når Gråsjøen ikke er neddemt.

Andre saker gjelder forhold omkring myndighetenes arbeid både med supplerende vern og frivillig skogvern samt for Trollheimens del omgjøring av tidligere verneformer fra Landskapsvernområder til Nasjonalparker.

Det er også gitt overordnede retningslinjer for å åpne for mer miljøvennlig el-bruk isteden for bruk av dieselaggregat på turistforeningshyttene.

Klagesaker og utfall

Klage av 28.04.20 fra grunneier på delegert vedtak 14.04.21, sak 4787/20 og verneområdestyrets behandling 22.06.20, sak 29/20, på gitt dispensasjon til motorferdsel for skogeier til transport av materialer i Svartåmoen naturreservat og Trollheimen LVO. Miljødirektoratet ga ikke klager medhold, men opprettholdt 15.01.21 verneområdestyret sitt vedtak.

Klage av 20.01.21 fra eier av fritidsbolig på forvalters varsel om pålegg av 4.01.21, sak 10612/20, om gjenoppretting på hytte med ulovlig oppførte verandaer og tilbygg. Med grunnlag i supplerende i klagen fikk klager delvis medhold av verneområdestyret 8.03.21, sak 10/21.

Klage av 11.06.2021 fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal på verneområdestyrets vedtak i VO sak 16/2021 som ble viderebehandlet av AU i sak 4/21 om uttak av never, torv og furutrær til vedlikehold av tak på seterfjøs og høyløe på Langlisetra / Alvstusetra i Svartåmoen naturreservat – Klagen ble tatt til følge av Verneområdestyret samt gitt vilkår for uttaket.

«Klage» av 16.06.2021 fra grunneier på forskriftsforståelsen og bruk med hensyn til uttak av never m.m. Saken er videreført med møte mellom grunneier, styreleder og forvalter samt skriv fra grunneier til Miljødirektoratet. Prosessen blir videreført med tilsvar fra Miljødirektoratet.

Klage av 28.07.2021 fra grunneier på deler av verneområdestyrets vedtak i møte 29.06.21, sak 24/21, om godkjenning av revidert skjøtselsplan og utvidelse av denne for slåttemark ved Langlisetra/Alvstusetra og Fiskjassetra. Klagen ble trukket av grunneier 24.08.21.

Klager av 28.06.21 og 6.08.21 fra grunneierlag på 2 delegerte vedtak i sak 7431/21 om avslag på søknad om motorferdsel på barmark med ATV langs Gråsjøen når Gråsjøen er nedtappet. Klagen ble endelig trukket 24.08.21.

Økonomi

Sammenfattet har Verneområdestyret hatt følgende tildeling og bruk av midler for 2021:

	Tildelt	Tilbakeført 31.08.2021	Nyttet	Resultat (rest)
Drift VO styret	810.000	360.000	440.000	10.000
Forvaltningsplan / skjøtselsplan	200.000		176.000	24.000
Tiltak	1.900.000	400.000	1.490.000	10.000

Tiltaksmidler

Under følger en noe mer detaljert oversikt over bruken av tiltaksmidler for 2021

	Tiltak	Omsøkt	Første tildeling 4.3.21	Andre tildeling 15.09.21	Nyttet
1	Sti Svartådalen - Geithetta	500000	0		0
2	Sti Gravbekken - Retning Trollheimshytta	1000000	1000000		142187
3	Skjøtsel Vollasetra og Langbakksetra	30000	30000		34232
4	Skjøtsel Jelsetra	20000	20000		20000
5	Skjøtsel Svartdalssetra	20000	20000		20000
6	Skjøtsel Renndølsetra	20000	20000		20000
7	Info om vern Renndølsetra	20000	20000		20000
8	Skjøtsel Naustådalsetra	10000	10000		10000

9	Skjøtsel Liabøsetra	10000	10000		10000
10	Skjøtsel Innerdalshytta	30000	30000		26625
11	Fjerne bålplasser Svartåmoen NR	30000	30000		25200
12	Uttak fremmede treslag Innerdalen	50000	50000		26000
13	Uttak fremmede treslag Trollheimen	200000	100000	200000	114371
14	Innfallsporter	500000	210000	500000	477137
15	Infoarbeid Gjevilvasshytta	50000	0		0
16	Utbedring sti Svartåmoen	100000	120000		120000
17	Produksjon av skilt / infomateriell	50000	0		0
18	Nofence klaver	200000	0	250000	194322
19	Kartlegging av fugl Minilldalsmyrene	20000	0		0
20	Bru Gravbekken	500000	230000		230000
		3360000	1900000		1489840

Som tabellen over viser ble det søkt om adskillig mer midler enn vi ble tildelt. Verneområdestyret tildelte de midlene som vi fikk til det de så på som realistisk og viktig å gjennomføre i 2021 ved første tildelingsmøte i mars. Senere viste det seg vanskelig å realisere stiprosjektet som var igangsatt, og midler ble derfor omdisponert ved tildelingsmøte 2 i september. I forkant av dette ble det også klart at det ikke var mulig å nytte hele tildelingen for 2021 uten å gjennomføre stiprosjektene, og det ble derfor sendt tilbake 400.000 kr til Miljødirektoratet i slutten av august.

Av prioriteringslista i tabellen over, framgår det at de to største og høyest prioriterte prosjektene ikke gjennomført slik vi planla og ønsket. Årsaken var prosjektenes kompleksitet og avhengighet av andre aktører og godkjenninger. Tildelte midler ble tildelt andre omsøkte tiltak, og stiprosjektene vil videreføres kommende års tiltaksplan.

Det ble i forbindelse med oppstart av utbedringer på sti langs Gravbekken arrangert et stibyggerkurs sammen med SNO, Turistforening og lokale aktører. Bildene under viser hvordan vi fikk demonstrert teknikker, bruk av stein og knust fjell (grus) til å lage ulike stityper, steinlagte grøfter og steintrapp. Det ble også vist hvordan man bør endre stier og revegetering av skader på vegetasjonen.

Valg av arbeidsform og bruk av maskiner var også tema og ble demonstrert for å synliggjøre muligheten maskiner gir i slikt arbeid.

Driftsmidler

Verneområdestyret hadde planlagt 5 møter i 2021, der to av dem var planlagt som 2-dagers møter. I tillegg var det planlagt at styret skulle delta på Nasjonalparkkonferansen i regi av Miljødirektoratet.

Koronasituasjonen førte til at de planlagte møtene og nasjonalparkkonferansen ble holdt digitalt, og bare et av todagemøtene ble gjennomført som tenkt fysisk. Digitale møter blir langt mer effektive med tanke på tidsbruk, noe som førte til at det tidlig ble klart at verneområdestyret ikke ville trenge den tildelte summen på 810.000 til drift. Det ble derfor tilbakeført 360.000 til miljødirektoratet i august.

Forvaltningsplanmidler

For å bedre kunnskapsgrunnlaget slik at forvaltningen av verneområdene våre treffer bedre er det behov for kartlegginger og nye skjøtselsplaner for områdene det drives aktiv skjøtsel i. Etter innspill fra grunneiere i Romådalen, som ønsker å gjøre mer aktiv skjøtsel på sine areal, ble det i 2021 kartlagt flere seterområder og utarbeidet nye skjøtselsplaner.

Det ble også planlagt og avtalt kartlegging av fugl i områdene ved Minnildalsmyrene. Dette er pressområder for bruk av det økende antall fritidsinnbyggere på Nerskogen, og derfor viktig å ha kunnskap om status og utvikling av fuglefaunaen i området for eventuelt å sette inn nødvendige tiltak for å ivareta verneformålet om det viser seg nødvendig.

Fra: Carl S. Bjurstedt[carlsbj@oppdal.com]
Sendt: 16.11.2021 19:27:54
Til: Postmottak SFTL
Tittel: VS: Inngrep for nye skiløypetraseer i Gjevillvassdalen

Legger ved bildedokumentasjon Oversendt fra Haakon Nordeth

Har for øvrig ikke mottatt mottaksbekreftelse på e-post sendt 2.11.

Fra: Carl S. Bjurstedt <carlsbj@oppdal.com>
Sendt: tirsdag 2. november 2021 21.51
Til:
Kopi: 'maja-britt@hotmail.com' <maja-britt@hotmail.com>; 'hesmo@statsforvalteren.no' <hesmo@statsforvalteren.no>
Emne: Inngrep for nye skiløypetraseer i Gjevillvassdalen

Til: Klima- og miljøavd , Kommunal-og justisavd, reindriftsavd, Verneområdestyret for Trollheimen

Diskusjonen / konflikten om skiløypetraseer og brøyting av veien i Gjevillvassdalen forutsettes kjent for Statsforvalteren.

Det ryddes og planeres nå løypetraseer i dalen delvis etter traseer der Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tidligere har uttalt seg om hva som er akseptable inngrep, jf. f.eks. brev fra FMST til Oppdal kommune 2.2.2017 deres ref. 2016/7365 (Klagebehandling av område-RP for Gjevillvassvegene - stadfesting). Her heter det blant annet: «Oppdal kommune vedtok 15. juni 2011 reguleringsplan for ny skiløype i Gjevillvassdalen. Vilkår for egengodkjenning fra Fylkesmannen og Fylkeskommunen ble ikke imøtekommet. Mekling og befarings og møtes ble gjennomført. Fylkeskommunen trakk senere innsigelsen om løypebredde på 2,5-3 meter. Fylkesmannen sto fast på at den planlagte skiløypa ikke kan etableres uten at dette medfører svært store inngrep i landskapet. Fylkesmannen opprettholdt sin innsigelse, og det ble sagt at det ikke kunne godtas en skiløype som medfører store terrenginngrep. Det kunne aksepteres en enkel trase som følger terrenget og som kjøres opp med scooter jf. brev 8. mai 2012 sak 2009/5676.»

De løypetraseene som nå etableres er vesentlig mere inngripende enn det daværende Fylkesmann oppga å kunne akseptere. Det er snakk om rydding i inntil 15 meters bredde, fjerning av røtter og utjevning av terreng for å kunne preparere på lite snø. Samtidig har kommunen vurdert dette som ikke søknadspliktige tiltak – noe som virker litt underlig i og med det FMTL skrev i 2017. Jeg går ut fra at det kravet refererte til at dette kunne styres gjennom PBL.

Inngrepene kan delvis sees i oppslag i avisa OPP, sist i dag <https://www.opp.no/nyheter/i/oWwmOg/frikjenner-grunneier-som-hogde-ut-skitrase> og i Facebookgruppa til de som lager disse traseene - <https://www.facebook.com/groups/skigjevill> – «Vi som ønsker skiløyper i Gjevillvassdalen!». De som har etablert gruppa, er i stor grad de som har stått i bresjen for brøyting av veien. Jeg vil tro kommunen har mer dokumentasjon.

Jeg på bakgrunn av overstående Statsforvalteren om å ettergå kommunens vurderinger når det gjelder søknadsplikt.

I facebookgruppa nevnt over har enkelte av de sentrale personene tidligere skrevet at et endelig mål er helårsvei til Gjevillvasshytta. Dette vil ha store negative effekter for dalen som friluftsområde. Videre vil det være negativt for reindriften til Trollheimen Sitje ved å flytte tyngdepunkt for trafikk inn mot områder som brukes om vinteren. Veien krysser også trekkveier på Rasset, brøyting her gir jo en barriereeffekt for reinen og reindriftsforvaltninga burde se nærmere på dette.

Brøytet og tilgjengelig vei for allmennheten vil også flytte mer trafikk inn i Trollheimen landskapsvernområde. Ikke minst vil Gjevillvasskamban og Blåhø bli et mye mer tilgjengelig mål for topturfolk og randokjørere. Dette burde være en sak for verneområdestyret.

MVH
Carl S. Bjurstedt
Mellomvegen 16, (N-)7340 Oppdal
+47 907 70 908

This email has been scanned by BullGuard antivirus protection.
For more info visit www.bullguard.com

This email has been scanned by BullGuard antivirus protection.
For more info visit www.bullguard.com

Potensielle og reelle problemer med tiltaket «Å legge Storbekken i rør» i forbindelse med etablering av en nedre trase i Gjevilvassdalen.

Det opprinnelige tverrsnittet av Storbekken, der røret nå er lagt ned, hadde form som en likebeinet trekant med spissen ned i bekkeløpet og grunnlinja som øvre vannspeil. Den har tilnærmet målene: Høyde 1,1 meter og Grunnlinje 6,5 meter. Dette gir et tilgjengelig tverrsnittsareal på bekkeløpet på 3,58 kvadratmeter, med en svært gunstig geometri for å få ned hastigheten ved store vannmengder grunnet den stumpe vinkelen i bunnsegmentet. Ved en hastighet på 2m/s gir dette en kapasitet på tilnærmet 7,2 kubikkmeter i sekundet, lav hastighet og med det liten erosjon

Tverrsnittsprofilen er nå høvlet betydelig ned, i særdeleshet på nordsiden, tilnærmet 0,5 høydemeter. Hele det gjenværende tverrsnitt er fylt igjen og erstattet med et 600 mm drenerør. Det vil i praksis si at eneste tilgjengelig passasje har et areal på 0,28 kvadratmeter. Det vil si estimert 8% av opprinnelig tverrsnitt. Øker vi hastigheten til 6 meter i sekundet, noe som er tilnærmet urealistisk med rørets helling på estimert 5 grader og 6 meter lengde, vil dette røret ha en kapasitet på 1,7 kubikkmeter i sekundet. Det vil si snaut 25% av opprinnelig kapasitet på bekketverrsnittet. Dette på tross av tre ganger så høy hastighet på vannet.

På snødekt mark vil denne okklusjonen fort kunne etablere en situasjon med sørpeskredfare, grunnet stort tilgjengelig og tilnærmet flatt areal < 10 - 15 grader på oversiden av røret. Dette mettes fort med vann og kan gi en svært ubehagelig overraskelse. Noe som allerede er påpekt i tidligere rapport om nedre trase.

Ved selvsyn, og etter tips fra turgåere i helga observeres følgende. Uten spesielt høy vassføring var allerede røret helt i grenseland på kapasitet. Det hadde heller ikke vært dumt med ei rist for å hindre folk og fe «en seks meter lang utrivelig reise i glatt plastrør»

Når det er sagt er mange særdeles overrasket over at et slikt tiltak hverken er søknad eller meldepliktig. Jeg personlig er litt nysgjerrig på hva som egentlig er rett prosedyre, både søknadsmessig, og ikke minst kravmessig til beregning og dimensjonering av et slikt tiltak. Dette påvirker faktisk dette vassdraget i betydelig grad, da tverrsnittet er forandret og kantvegetasjon er borte.

Når vi ser hva som er gjort med den samme bekken gjennom Gjevilvassveien med et estimert 1000 mm rør og et reserveoverløp på 60 cm x 60 cm som gir ved en hastighet på 6m/s 6,9 kubikkmeter kapasitet i sekundet mot 1,7 kubikkmeter kapasitet i sekundet nede ved ovennevnte tiltaket, virker det noe pussig at dette er et godkjent tiltak, og «etter boka». Spesielt er det pussig med de klimaendringen vi går i møte.

Dette er min situasjonsoppfatning, og skal vektlegges som det. Derimot ønsker jeg absolutt en rask, ærlig og grei tilbakemelding, da dette er noe som opptar mange andre enn meg

Jeg legger ved noen bilder fra nå lørdag og tidligere.

Med håp om snarlig respons

Haakon Nordseth
Oppdal Venstre

Statsforvalterne

Trondheim, 09.11.2021

Deres ref.:
«REF»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/11020

Saksbehandler:
Olav Nord-Varhaug

Oppdrag om bevaring av verdifull natur i kategori nasjonalpark

Det vises til tidligere kontakt om bevaring av verdifull natur. Miljødirektoratet oversendte sin anbefaling om mulige kandidatområder for supplerende vern (nå kalt bevaring av verdifull natur) i mai 2019 basert på faglige vurderinger fra statsforvalterne. Miljødirektoratet delte sin anbefaling i tre kategorier:

- Supplerende vern
- Områder i våtmarksplan Finnmark
- Nasjonalparker

Det er gitt oppdrag om oppfølging av områder i kategorien supplerende vern for tre fylker, og flere vil få oppdrag fra 2022. Dette oppdragsbrevet omfatter videre arbeid med bevaring av verdifull natur i medhold av naturmangfoldloven kap. V for områder i kategorien nasjonalpark.

Miljødirektoratet fikk 2. november 2020 et oppdrag om en ytterligere faglig vurdering av de anbefalte områdene i kategori nasjonalpark. En viktig forutsetning for vern av områder i denne kategorien er lokal aksept fra berørte kommuner. Vi gjennomførte derfor fem regionale dialogmøter på Teams hvor alle de berørte kommunene var invitert. Basert på de foreløpige tilbakemeldingene vi fikk på disse møtene ga vi vår tilrådning til departementet 7. april i år. I brev av 9. september ber KLD om at vi går videre i arbeidet med kategori nasjonalpark.

Formålet med prosessene er vern av områder som skal bidra til å danne økologiske nettverk og gjøre norsk natur mer robust mot klimaendringer, samt å dekke manglene i eksisterende verneområder slik at vi når det nasjonale målet om å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur for framtidige generasjoner og målet om å ta vare på truet natur.

I brevet fra KLD heter det videre:

Miljødirektoratet og de aktuelle statsforvalterne bes samarbeide og ha tett dialog med kommunene forut for oppstart av formelle verneplanprosesser, slik at det kan avklares helt konkret hvilke områder og arealer som er aktuelle å ha med i en videre utredning av vern som

nasjonalpark eller landskapsvernområde. Departementet ber også om at Miljødirektoratet og de aktuelle statsforvalterne ha dialog med aktuelle grunneierorganisasjoner, samiske interesser og natur- og friluftsansjoner på nasjonalt/regionalt nivå før formelle verneplanprosesser starter. Gjennom dialogen med kommunene kan statsforvalteren avklare aktuelle avgrensninger (både utvidelser og reduksjoner) og foreslå andre og/eller alternative arealer i tilknytning til de aktuelle områdene, for eksempel for å dekke en større variasjon i livsmiljøer fra hav til høyfjell.

På denne bakgrunn gir Miljødirektoratet statsforvalterne følgende oppdrag:

- Avklare med berørte kommuner om det synes å være aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark. Dette inkluderer også foreslåtte omgjøring fra landskapsvernområde til nasjonalpark. Vi legger til grunn at det skal være frivillig vern av skog på privat grunn, jf. eget avsnitt om dette.
- Forberede og gjennomføre dialog med grunneierorganisasjoner, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt og samiske interesser hvor det er relevant om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark. Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres så tidlig som mulig, og bør være gjennomført før kommunene tar stilling til igangsetting av verneplanprosess.
- Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behov for kunnskapsinnhenting og kartlegging der det er lokal aksept.
- Starte formelle verneplanprosesser i medhold av naturmangfoldloven for de områdene der det er lokal aksept.
- Dersom det i dialogen med kommunene kommer opp lokale ønsker og aksept for vurdering av andre områder i kategorien nasjonalpark, skal dette avklares med Miljødirektoratet før eventuell oppstart.

Oppdraget omfatter de områder som direktoratet anbefalte at kunne utredes videre, gitt lokal aksept, i vårt brev til KLD av 7. april. Vår vurdering omfattet også en del mindre utvidelser/omgjøring. For disse ber vi om at de blir vurdert medtatt i andre relevante verneplanprosesser, f.eks. sammen med områder i kategorien supplerende vern eller i prosessene med frivillig skogvern.

Vern av privateid skog i forbindelse med eventuelt nytt vern av områder, eller omdanning av privateide skogområder fra landskapsvernområde hvor det pr. i dag ikke er hogstforbud, til nasjonalpark, skal skje gjennom frivillig skogvern.

Rundskriv T-2/15, *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven*, fra Klima og miljødepartementet skal følges. Det samme gjelder konsultasjonsplikten overfor Sametinget og

andre representanter for berørte samiske interesser i områder hvor det er relevant.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Fossum
seksjonsleder

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet
Sametinget

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO

TRØNDERENERGI KRAFT AS
Postboks 9481 Torgarden
7496 TRONDHEIM

Vår dato: 11.11.2021
Vår ref.: 202008150-5
Arkiv: 317
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Vegard Hotvedt Strømsvåg

Varsel om overtredelsesgebyr - brudd på manøvreringsreglement for Tovatna i Surnadal og Oppdal kommuner - TrønderEnergi Kraft AS

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) varsler TrønderEnergi Kraft AS (TrønderEnergi) om at NVE vurderer å illegge overtredelsesgebyr for ulovlig senkning av Tovatna i juni-juli 2020. TrønderEnergi har med dette brutt gjeldende manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. 23.4.2004. Selskapet har også brutt forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag).

Dere kan uttale dere til dette varselet. Det er særlig viktig at dere korrigerer/supplerer faktiske opplysninger som gjelder saken. Fristen er 3.12.2021.

Sakens bakgrunn

Gjeldende manøvreringsreglement for regulering av Festa-Vindøla mv., herunder Tovatna, er fastsatt i kgl.res. av 23.4.2004. Tovatna består opprinnelig av fire vann med naturlig høyde 756,5, 755, 747 og 745. I konsesjonen er det gitt tillatelse til at de tre nederste av Tovatna demmes permanent til samme høyde som Øvre Tovatn, det vil si kote 756,5. Området inngår i Trollheimen landskapsvernområde og vassdraget er del av Toåa som ble vernet i verneplan III for vassdrag (1986).

TrønderEnergi varslet i brev av 10.7.2020 NVE om at vannstanden i deler av Tovatna ved et uhell var blitt senket 3,5 m under normalvannstanden. TrønderEnergi har gitt ytterligere informasjon om hendelsen i brev av 8.6.2021.

Bakgrunnen for hendelsen var at det i juni 2020 var høy vannstand i Tovatna og at denne begynte å nærme seg kontakt med båtnaust og hytter langs vannet. For å hindre vannstandsstigningen åpnet TrønderEnergi den 22.6.2020 en bunnluke i dammen i nordenden av Tovatna. Det er ikke strømtilførsel til dette området og styring av luken er manuell. TrønderEnergi har bare vannstandsmåling i sørenden av Tovatna ved inntaket til Driva kraftverk. Det er terskler mellom de ulike delene av Tovatna, slik at en senkning i nordenden ikke registreres direkte på vannstandsmåleren i sørenden. Den 9.7.2020 ble det oppdaget at vannstanden i nordenden var senket til kote 753, det vil si 3,5 m under normalvannstanden. Bunnluken ble stengt umiddelbart. Vannstanden nådde kote 756,5 den 18.7.2020.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

TrønderEnergi anslår at et totalareal på ca. 100 mål ble tørrlagt som følge av senkningen. Hoveddelen av tørrleggingen skjedde i de to nordligste av de opprinnelige Tovatna (vann 3 og 4). Vann 2 kan ha blitt senket 1 m ned til naturlig terskel, men TrønderEnergi vurderer at det trolig var over kote 756,5. Vann 1 (lengst sør) var målt til 756,5 på det laveste frem til 3.7.2020. Deretter var vannstanden mellom kote 756,4 og 756,5 to ganger, siste gang den 7.7.2020.

TrønderEnergi uttaler at senkningen var av kort varighet, men skjedde i en periode da faunaen er i stor aktivitet og sårbar. TrønderEnergi vurderer at fiskebestanden i Tovatna (ørret) er god og at vannvolumet trolig ikke har spilt noen vesentlig rolle for overlevelse av fisk. TrønderEnergi viser til at vannstandssenkningen gikk så sakte at stranding trolig ikke var et problem. Videre ligger aktuelle gytebekker høyere enn Tovatna, slik at tørrlegging av disse ikke var en problemstilling. TrønderEnergi mener at bunndyrfaunaen i strandsonen som ble tørrlagt ble negativt berørt, men at det trolig var en rask rekolonisering av bunndyr på arealene i etterkant av hendelsen slik at effektene var kortvarige.

TrønderEnergi har etter hendelsen lagt inn en nærmere beskrivelse av de lokale forholdene i deres kontrollsystem for å unngå lignende hendelser i fremtiden.

Merknader fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Statsforvalteren i Trøndelag og Verneområdestyret for Trollheimen

NVE har som del av oppfølgingen forelagt saken for Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Statsforvalteren i Trøndelag og Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen ved verneområdeforvalter har uttalt seg i saken i brev av 17.9.2021. Statsforvalteren i Møre og Romsdal og Statsforvalteren i Trøndelag har gitt en felles uttalelse i brev av 12.10.2021.

Verneområdestyret viser til at TrønderEnergis vurdering av konsekvensene for naturverdiene er gitt uten referanser eller dokumentasjon. Verneområdestyret viser til at Tovatna er ett av få vann i Trollheimen som er hekkeplass for storlom. Storlom er en art som er sårbar for endringer i vannstanden under ruging. Verneområdestyret viser også til at TrønderEnergi rutinemessig senker vannstanden i Tovatna ved uttak av bjelker på høsten og at vannstanden heves igjen på våren i den sårbare tiden for storlom.

Verneområdestyret uttaler at de for senkningen sommeren 2020 mottok bekymringsmelding og bilder fra en privatperson og rettighetshaver i Tovatna. Bildene de fikk oversendt viser i tillegg til tørrlagte områder også forsøpling med bygningsavfall på den tørrlagte bunnen. Verneområdestyret forventer at NVE som tilsynsmyndighet også ansvarliggjør konsesjonær for denne forsøplingen slik at opprydding blir iverksatt.

Statsforvalterne i Trøndelag og Møre og Romsdal mener at episoden avdekker at TrønderEnergi ikke har utvist tilstrekkelig aktsomhet i forbindelse med at bunnluken ble åpnet for å dempe vårfloppen. Hendelsen har hatt negative konsekvenser for fisk/bunndyr, storlom og landskap/friluftsliv. TrønderEnergi er godt kjent med disse naturverdiene i området, og Statsforvalterne ser det ikke som urimelig at selskapet får en reaksjon fra NVE. Statsforvalterne mener også at NVE bør vurdere om det kan la seg gjøre å etablere overvåking av vannstanden ved demningen i nordenden.

Varsel om overtredelsesgebyr

NVE varsler at vi vurderer å ilegge TrønderEnergi Kraft AS overtredelsesgebyr for brudd på post 1 i manøvreringsreglement gitt ved kgl.res. 23.4.2004 og § 5 i IK-vassdrag.

Vedtaket vil ha hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 35¹ og IK-vassdrag § 10 jf. vassdragsreguleringsloven § 35. Det ulovlige forholdet skjedde før endringen av

¹ LOV-1917-12-14-17, revidert LOV-2017-06-21-101

vassdragsreguleringsloven § 35 trådte i kraft 1.07.2021.² Etter straffeloven § 3 skal straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes, hvis ikke reglene på avgjørelsestidspunktet fører til et gunstigere resultat for siktede. Ettersom overtredelsesgebyr regnes som straff etter EMK, jf. forvaltningsloven § 43 annet ledd, bør samme regel gjelde ved illeggelse av overtredelsesgebyr. Bestemmelsen om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.07.2021 er noe gunstigere for TrønderEnergi Kraft AS enn den nye bestemmelsen. Den nye bestemmelsen innebærer en viss skjerpelse ved at overtredelsesgebyr kan ilegges et foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.³ For øvrig er det ingen forskjeller mellom ny og gammel lov som er relevante i saken her. På denne bakgrunn legges bestemmelsen om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.07.2021 til grunn i denne saken.

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 35 at det kan ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. For virksomheter kan overtredelsesgebyr ilegges selv om det ikke er mulig å finne ut nøyaktig hvilke personer som sto for overtredelsen og også der det er flere personer som til sammen har overtrådt en regel.

I vurderingen av om NVE vil ilegge overtredelsesgebyret og ved utmålingen av gebyr skal det ”*særlig legges vekt på*”:

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forbygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,*
- d) *om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- e) *om det foreligger gjentakelse,*
- f) *overtrederens økonomiske evne.”*

I vedtak om overtredelsesgebyr vil NVE fastsette størrelsen på overtredelsesgebyret skjønnsmessig. Vi vil særlig legge vekt på hensynene ovenfor.

NVEs foreløpige vurdering

NVE mener det foreligger et klart brudd på post 1 i manøvreringsreglementet gitt ved kgl.res. av 23.4.2004. Manøvreringsreglementet stiller krav om at «*De tre nederste av Tovatna demmes permanent til samme høyde som Øvre Tovatn, kote 756,5*». TrønderEnergi brøt dette kravet ved å senke Tovatna inntil 3,5 m under dette kravet.

NVE mener også at det foreligger brudd på § 5 i forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR-2011-10-28 nr. 1058 – IK-vassdrag) som selskapet er underlagt å følge. Forskriften er gitt bl.a. med hjemmel i vannressursloven §§ 54 og 58 og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 19. Den stiller krav til internkontroll for vassdragsanlegg som har konsesjon etter vassdragslovgivningen.

Etter NVEs syn er det brudd på IK-vassdrag § 5 første ledd første og annen setning nr. 5. IK-vassdrag § 5 første ledd første setning og annen setning nr. 5 lyder: «*Den ansvarlige skal utarbeide og gjennomføre rutiner og prosedyrer som sikrer at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen knyttet til miljø og sikkerhet er oppfylt. Internkontroll innebærer at den ansvarlige skal foreta og protokollere de målinger og registreringer som er nødvendige eller pålagt for å sikre at anlegg og tiltak drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.*»

² Jf. forskrift av 4. juni 2021 nr. 1778 om ikraftsetting av lov 18. desember 2020 nr. 157 om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner).

³ Jf. Prop. 100 L (2019-2020) s. 49.

Det følger av annen setning at selskapet bl.a. må foreta og protokollere målinger og registreringer som er nødvendige for å sikre at manøvreringsreglementet ikke brytes. Bruddet ble først oppdaget når vannstanden var senket 3,5 m under tillatt nivå. Dette ble oppdaget den 9.7.2020, som var 17 dager etter at bunnluken ble åpnet. Det er ikke kjent når vannstanden ble senket under kote 756,5.

NVE ber om TrønderEnergis kommentarer til opplysningen fra Verneområdestyret om at TrønderEnergi rutinemessig senker vannstanden i Tovatna ved uttak av bjelker på høsten og at vannstanden heves igjen på våren.

Særlig om sakens alvor

Alvorligheten i denne saken tilsier etter NVEs vurdering at overtredelsesgebyr bør ilegges, og vi sender derfor et varsel om vedtak om overtredelsesgebyr.

På generelt grunnlag vil vi understreke at brudd på manøvreringsreglement er alvorlig. NVE mener videre at senkningen av Tovatna er et alvorlig brudd. Tovatna er ikke tillatt regulert og ble senket inntil 3,5 m under konsesjonskravet om permanent vannstand på kote 756,5. Bruddet har ført til tørrlegging av betydelige arealer. NVE mener det er skjerpene at bruddet skjedde innenfor et landskapsvernområde og at vannene inngår i verneplan for vassdrag.

NVE mener det må legges til grunn at bruddet hadde negative konsekvenser for akvatiske organismer, spesielt for bunndyr med begrenset egenbevegelse. Det kan også ha hatt negative konsekvenser for fisk, samt ande- og vadefugler, slik som storlom, som hekket langs vannet. Etter NVEs oppfatning er det imidlertid ikke grunn til å tro at bruddet har medført permanente eller langvarige skader for miljøverdier.

Alvorligheten i saken forsterkes av at det også foreligger brudd på IK-vassdrag § 5. Den ulovlige senkningen av vannstanden kunne etter vårt syn vært unngått dersom reglene i IK-vassdrag hadde vært fulgt.

NVEs foreløpige vurdering er at konsesjonæren har utvist grov uaktsomhet ved ovennevnte brudd. NVE viser i den forbindelse til at det dreier seg om et åpenbart brudd på manøvreringsreglementet som enkelt kunne vært unngått.

Frist til å uttale dere innen 3.12.2021

Dere kan uttale dere til dette varselet innen 3.12.2021. Det er særlig viktig at dere korrigerer/supplerer faktiske opplysninger som gjelder saken. Dersom uttalelsen ikke er kommet til NVE innen fristen, vil NVE legge til grunn de opplysninger vi har i saken.

Vi gjør oppmerksom på at TrønderEnergi Kraft AS ikke har plikt til å uttale seg. Etter forvaltningsloven § 48 kan dere ha rett til ikke å svare på spørsmål eller utlevere dokumentasjon i sak om overtredelsesgebyr. Dette gjelder fra dere mottar dette varselet. NVE vil i så fall bruke de opplysningen vi har i saken.

Med hilsen

Anne Rogstad
fungerende direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Uttalelser fra Verneområdestyret for Trollheimen og Statsforvalterne i Møre og Romsdal og Trøndelag

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
Verneområdestyret for Trollheimen

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Avd. Tilsyn og beredskap, Seksjon Miljøtilsyn vassdragsanlegg
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler Roar Pettersen

Vår ref. 2020/1277-0

Deres ref.

Dato 17.09.2021

Trollheimen landskapsvernområde - oppfølging av avvik med senkning under regulert vannstands nivå i Tovatna i Surnadal og Oppdal kommuner sommeren 2020.

En viser til NVE, avd. tilsyn og beredskap, seksjon miljøtilsyn vassdragsanlegg, sin henvendelse til Statsforvalteren i Møre og Romsdal og verneområdestyret for Trollheimen 27.08.21 vedrørende brudd på vassdragskonsesjonen i Tovatna sommeren 2020. En viser også til informasjon 9.09.21 fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal om møte mellom de ansvarlige sektormyndigheter og tilsvar fra disse til NVE i løpet av uke 38.

Forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Trollheimen, Verneområdestyret for Trollheimen, er pr dato ikke informert av konsesjonshaver TrønderEnergi om bruddet på vassdragskonsesjonen i Tovatna sommeren 2020.

Det at verken TrønderEnergi eller NVE informerer forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Trollheimen om bruddet på vassdragskonsesjonen i Tovatna i verneområdet når de faktiske forhold skjer er bekymringsverdig. Verneområdestyret forventer at begge organer tar de nødvendige gjennomganger av sine rutiner og gjør de nødvendige endringer som sikrer at forvaltningsmyndigheten blir orientert direkte og umiddelbart ved framtidige hendelser og avvik m.m.

Forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Trollheimen har til orientering også mottatt bekymringsmelding fra privatperson og rettighetshaver i Tovatna hvor det var vedlagt et par bilder fra Tovatna sommeren 2020. Bildene viser både *vannstands nivået* som er langt under laveste nivå for konsesjonen samt *forsøpling med bygningsavfall* på den tørrelagte bunnen ved Tovatnas vestende dvs. vann nr. 4, se bilder. De nå mottatte bildene fra NVE viser ytterligere forsøpling med bygningsavfall av andre områder av bunnen på Tovatna, se bilde 4. Verneområdestyret for Trollheimen forventer at NVE som tilsynsmyndighet i den aktuelle saken i tillegg til det meldte avviket også ansvarliggjør konsesjonshaver for denne forsøplingen slik at opprydding blir iverksatt.

1. Vann 4, nordvestenden

2. Vann 4, nordvestenden

3. Vann 4, ned for brua ved vann

4. Vann 4, ved demningen

TrønderEnergi sin redgjørelse for «Konsekvenser for naturverdier» er gitt uten referanser eller dokumentasjon for de utsagn som foreligger. Videre er andre dokumenterte og for TrønderEnergi kjente konsekvenser for naturmangfoldet med vannstandsendringer utelatt. Tovatna er som et få vann i Trollheimen hekkeplass for en sensitiv art som storlom. Det er en art som er spesielt sårbar for endringer av vannstanden under ruging. Større endringer (> 10 cm heving eller > 20 cm senkning i rugeperioden primo juni – primo juli måned) er kritisk med hensyn til vellykket ruging, og dermed hekkesuksess. En fagrapport fra 2018 med flerårige erfaringer i Tovatna opp mot TrønderEnergi sin manøvrering av vannstanden i Tovatna er overlevert Trønderenergi og orientert om i møte med verneområdeforvaltningen 7.10.2018. Tilbakemelding på dette ble purret etter ½ år 11.03.2019 med rapporten vedlagt og deretter 23.04.2019. Svar er mottatt 30.04.2019 hvor det bekreftes m.a. at vannstanden rutinemessig senkes ved uttak av bjelker på høsten og heves på våren i den sårbare tiden for storlom. Denne delen av naturmangfoldet i Tovatna kvalifiserer ubetinget til plass i kapittelet om «Konsekvenser for naturverdier».

En viser ellers til ordlyden i gjeldende manøvreringsreglement fra kongelig resolusjon av 23. april 2004, jf. første avsnitt:

**De tre nederste av Tovatna demmes
permanent til samme høyde som Øvre Tovatn,
kote 756,5**

Er TrønderEnergi sin rutinemessige senkning av vannstanden høst og heving på vår (regulering) med bjelkestengsel i inntaket under hytta i Tovatnas østende i henhold til bestemmelsene i manøvreringsreglementet??

Ved framtidige åpninger av bunnluka i demningen mot Toåa og Todalen, andre reguleringsendringer med eksempelvis bjelkeflyttinger i vann 1 (om det er innenfor bestemmelsene i manøvreringsreglementet), forventes det at verneområdeforvaltningen for Trollheimen blir varslet omgående.

Likeledes må det i grunnleggende sikkerhetsperspektiv innarbeides i rutinene til konsesjonshaver varsling av berørte grunneier, elveeierlag, andre rettighetshavere og utøvere av friluftslivsaktiviteter i og ved Toåa.

Med hilsen
Roar Pettersen
verneområdeforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Oppdal kommune	Inge Krokanns veg 2	7340	OPPDAL
Surnadal kommune	Bårdshaugvegen 1	6650	SURNADAL

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandlar, innvalstelefon
Bjarne Otnes, 71 25 85 75

Tovatna i Surnadal og Oppdal kommunar. Vurdering av Trønder Energi si senking under tillatt vassnivå juni 2020.

Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal har i det følgjande utarbeidd eit felles svar på NVE sin e-post 27.08.2021. Brevet blir sendt av Statsforvaltaren i Møre og Romsdal på vegne av begge.

Statsforvaltarane i Trøndelag og Møre og Romsdal viser til e-post frå NVE v/Vegard Hotvedt Strømsvåg 27.08.2021. NVE ber om statsforvaltarane si vurdering av ei hending i Tovatna sommaren 2020, der TrønderEnergi senka vasstanden inntil 3,5 meter under konsesjonsgjeven vasstand i dei nordlegaste delane.

Saka vedkjem både Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvaltaren i Møre og Romsdal i og med at fylkesgrensa går over nordlegaste enden av vatna. NVE sin e-post er også sendt verneområdestyret for Trollheimen landskapsvernområde. Verneområdestyret ved verneområdeforvaltar har gitt si vurdering i brev av 17.09.2021.

Trønder Energi meldte om avviket i brev 10.07.2020, og gjer i brev 08.06.2021 meir greie for hendinga og kva endringar som er gjort i rutinane i etterkant. Det blir også gitt ei vurdering av kva areal som vart berørt, og kva konsekvensar nedtappinga kan ha hatt for naturverdiar. Vurderinga av naturverdiar fokuserer på fisk og botndyr, og konkluderer med at tørrlagt areal vil bli raskt rekolonisert av botndyr, og at fiskebestanden er god og truleg ikkje er berørt i vesentleg grad. Verneområdestyret peikar på at konsekvensar for hekkande storlom ikkje er omtala, trass i at dette er godt kjent for Trønder Energi. Storlom hekkar i dei nordlegaste delane av Tovatna, og er svært sårbar for vasstandsvariasjonar i rugeperioden. Nedsenkinga av Tovatna sommaren 2020 har truleg medført mislykka hekking for storlommen. Av verneområdeforvaltar sitt brev går det elles fram at TrønderEnergi rutinemessig hevar og senkar vasstanden vår og haust. Dersom dette er i strid med manøvreringsreglementet bør det presiserast og inngå i grunnlaget for vurdering av moglege reaksjonar.

Tovatna ligg også i eit område med vesentlege friluftssinteresser, og ligg i Trollheimen landskapsvernområde. Nedtappinga har redusert landskapsopplevinga i ein viktig periode for friluftslivet. Hendinga avdekka også forsøpling frå damanlegget.

Samla sett meiner statsforvaltarane i Trøndelag og Møre og Romsdal at episoden avdekkar at TrønderEnergi ikkje har vist tilstrekkeleg aktsemd i samband med at botnluka vart opna for å dempe vårflommen. Hendinga har hatt negative verknader for fisk/botnfauna, storlom og landskap/friluftsliv. Trønder Energi er godt kjent med at dette er omsyn som gjer seg gjeldande i området, og vi ser det ikkje som urimeleg at selskapet får ein reaksjon frå NVE. NVE bør også vurdere om det kan la seg gjere å etablere overvaking av vasstanden ved demningen i nordenden.

Med helsing

Ulf Lucasen (e.f.)
ass. miljøverndirektør

Bjarne Otnes
rådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Verneområdestyret for Trollheimen
Statsforvalteren i Trøndelag

Postboks 2600
Postboks 2600

7734
7734

STEINKJER
STEINKJER

Den Norske Turistforening
Youngstorget 1
0181 OSLO

Trondheim, 30.09.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/11521

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vurdering av aktuelle tiltak på eksisterende turistforeningshytter i verneområder

Viser til e-post fra DNT av 19. februar 2021 og møter 9. april og 7. september om ønske om overgang fra dieselaggregater til fornybar-løsninger ved en del betjente turisthytter, behov for utvidelser av betjente turisthytter knyttet til krav fra andre myndigheter, samt ønsker knyttet til utvidelser også av ubetjente hytter m.m.

DNT ønsker å kunne fase ut dieselaggregater på betjente turisthytter. Framføring av strøm i jordkabel, solcellepaneler og mikrokraftverk vurderes som aktuelle alternativer. Dagens verneforskrifter oppleves å hindre overgang til mer miljøvennlige løsninger. DNT viser videre til at bestemmelsene i mange verneområder setter begrensninger som gjør de betjente hyttene utidsmessige og ulovlige iht. annet regelverk. Som eksempel nevnes behov for tilbygg/påbygging på eksisterende hytter, blant annet som følge av krav fra andre myndigheter knyttet til de tekniske arealene (kjøl, frys, kjøkken osv.) og boforhold for bestyrer/ansatte.

Miljødirektoratet er positive til DNTs ønske om utfasing av diesel som energikilde og ser også at gjennomføring av andre myndigheters krav særlig til drift av betjente hytter i noen tilfeller er vanskelig innenfor rammen av verneforskriftene for aktuelle områder. Vi har under gjort en vurdering av behov og ønsker tatt opp av DNT.

Nye energiløsninger på eksisterende, betjente hytter

I alle søknader om tiltak vil det være hensynet til verneverdiene og verneformålet som er avgjørende for om tillatelse kan gis. Dersom vilkårene for å gi tillatelse er oppfylt, kan det i avveiningen mellom ulike hensyn i vurderingen av om det skal gis tillatelse, også tas hensyn til at tiltaket vil være positivt av klimahensyn. Verneforskriftene har ikke egne bestemmelser som åpner for tiltak begrunnet i klimahensyn, men også ut fra hensynet til verneverdiene kan det være positivt å erstatte eksisterende dieselaggregat, både av hensyn til støy, men også ut fra behovet for motorferdsel for frakt av diesel.

Verneforskriftene åpner for vedlikehold av eksisterende anlegg. Om det kan gis tillatelse til mikrokraftverk, solceller eller graving av strømkabel må vurderes konkret ut fra vernebestemmelsene og forholdene i det aktuelle området.

Når det gjelder graving av strømkabel vil det være av betydning hvor graving skjer og hvilke verneverdier som berøres. For større, betjente turisthytter hvor det går vei inn til hytta, vil det i mange tilfeller kunne gis tillatelse etter naturmangfoldloven § 48 til graving av strømkabel i veien. Det vil kunne stilles vilkår om tidspunkt for og gjennomføring av graving, for eksempel hvilke masser som skal brukes, eller lagring av masser i anleggsperioden.

Tillatelse til solceller vil også kunne vurderes etter naturmangfoldloven § 48 dersom verneforskriften ikke har annen aktuell dispensasjonsbestemmelse. Vurderingen vil i mange tilfeller være knyttet til ivaretagelse av lokal byggeskikk, og at noen bygninger i en del verneområder kan være kulturminner som er en del av verneformålet.

Når det gjelder bygging av mikrokraftverk, vil også dette være en konkret vurdering, blant annet av størrelse og plassering, om vannet må ledes bort fra naturlig vannstreng og hva som kreves av graving og eventuelt etablering av ny bygning. Noen verneforskrifter åpner for at det kan gis tillatelse til mindre tilbygg til eksisterende bygninger i verneområdet. I noen tilfeller er det etter en konkret vurdering akseptert frittstående bygning i stedet for tilbygg der det er uthusfunksjoner som skal dekkes, f.eks. toalett, lagring mv. Ved vurdering av søknader må det i alle tilfelle foretas en konkret vurdering av omfang av eksisterende bygningsmasse, plassering, størrelse mv.

Naturmangfoldloven § 48 gir hjemmel til å gjøre unntak fra verneforskriften dersom det ikke er i strid med verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det er lagt til grunn at det skal svært mye til for å gi tillatelse til nye bygninger i verneområder med hjemmel i denne bestemmelsen. Dersom det er aktuelt å gi tillatelser i områder som ikke har relevante dispensasjonsbestemmelser, bør forskriftsendring vurderes.

Miljødirektoratet har i innspill til nye forskriftsmaler for verneområder foreslått en ny bestemmelse som åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til etablering av mikrokraftverk, solcelleanlegg eller graving av strømkabel til betjente turistforeningshytter, som erstatning for eksisterende dieselaggregat.

Oppfølging av offentlig lov og regelverk mm på betjente hytter

I noen verneområder er det som nevnt over åpnet for at det kan gis tillatelse til mindre tilbygg, alternativt mindre frittstående bygninger for å ivareta uthusfunksjoner. Det er en generell føring om å unngå nye bygninger i verneområder. Når det gjelder betjente turisthytter, ser vi at det på grunn av krav fra offentlige myndigheter kan være behov for ombygginger eller utvidelser.

Dagens verneforskrifter åpner i noen grad for mindre tiltak knyttet til eksisterende bygninger. Det er viktig at det ikke etableres en praksis med å gi tillatelser som fører til en uheldig presedensvirkning for bygging i verneområder. Samtidig har vi forståelse for behovet for eksisterende turistforeningshytter som ligger i verneområder.

I innspill til nye forskriftsmaler er det foreslått at det i aktuelle områder med eksisterende hytter kan tas inn en bestemmelse som åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til tilbygg eller mindre frittstående bygninger i tilknytning til betjente turistforeningshytter for å ivareta krav fra offentlige myndigheter knyttet til drift av hyttene.

Bruer og andre anlegg i verneområdene

I noen tilfeller stiller kommunene strengere krav ved bygging eller utbedring av anlegg i verneområdene, for eksempel at bruer må tåle 200-års flom. Verneforskriftene åpner for vedlikehold av eksisterende anlegg i verneområdet, og det vil i noen tilfeller kunne vurderes dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 for oppgradering, dersom dette ikke er i strid med verneformålet.

Miljødirektoratet vurderer det ikke som hensiktsmessig med en standardbestemmelse som åpner for oppgradering av tiltak i verneområdet, men mener at det etter en konkret vurdering kan tas inn bestemmelser i verneforskriftene som åpner for at det kan gis dispensasjon til oppgradering av bestemte eksisterende anlegg.

Selv- og ubetjente hytter

Også for selv- og ubetjente hytter kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å åpne for endring/utvidelse av eksisterende bygninger for å ivareta krav fra offentlige myndigheter. Det vurderes som lite aktuelt å ta inn bestemmelser i verneforskriftene som åpner for anneks eller utvidelser som øker overnattingskapasiteten.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Olav Nord-Varhaug
fagdirektør

Advokat Inge Erlend Grøndalen (H)

MNA
(H) =Møterett ved Høyesterett
Brugata 2B
Postboks 93
N-2501 Tynset
Tlf. + 47 62 48 02 30
Mob 907 45 785
Fax +47 62 48 20 06
grondalen@advokatbyraa.no
post@advokatbyraa.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672
7485 Trondheim

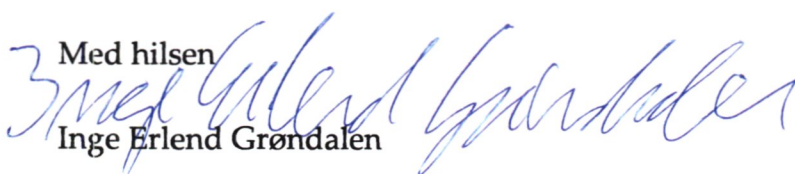
08.11.2021

Vedlikehold av seter, og uttak av never, torv, og felling av furutrær i Svartåmoen naturreservat, jf forskrift om fredning pkt. V nr. 6

På vegne av Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen (Pedersen), som eier gnr. 16 bnr, 20 og 27 i Surnadal kommune, så vil jeg be om Miljødirektoratets syn i anledning foran nevnte.

Pedersen vil mene at de ikke trenger tillatelse til uttak for *vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet*, jf forskrift om fredning pkt. V nr. 6. De hadde seter på fredningstidpunktet, trenger never, torv og furutre til vedlikehold av denne, og vil peke på at de som eiere av nevnte eiendom ved fredning ikke fikk erstatning for tap av rett til uttak av never, torv, og felling av furutrær for vedlikehold av eksisterende seter.

Gjenpart: Verneområdestyret for Trollheimen, postboks 2600, 7734 Steinkjer

Med hilsen

Inge Erlend Grøndalen

TROLLHEIMEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

MØTE I RINDAL FORVALTNINGEN / KNT OM VESTRE TROLLHEIMEN

Til stede: Roar Pettersen, Hege Sæther Moen, Eirik Gudmundsen og Roar Halten(referent)

Generelt om vestre Trollheimen/fjellturismen

- Fremtidig utvikling av området

KNT har ingen planer om ny virksomhet i området, utover å utvikle det som er. Unntaket er Snotbu, som foreløpig ligger på is, i påvente av at det kommer signaler om at det er gode sjanser for gjennomføring.

- Innerdalen, Storlidalen og Todalen i denne sammenheng

Det er ikke noen planer om ny virksomhet fra KNT sin side. Men KNT skal i samtaler med TT om å samarbeide om merkingen i deler av området. Gammelseterdalen og Innerdalen har renoveringsbehov.

Innfallsporter

- Storli

KNT mener det på sikt bør vurderes en ny beliggenhet på en selvbetjent hytte på Storli (TT sitt ansvar)

- Todalen

Det er et ønske for KNT å knytte Todalshytta enda bedre inn på eksisterende stinett. Nå kommer fjellturisten stort sett kun fra de to løypene fra Innerdalen. KNT hadde helst sett at det hadde kommet flere også nordøst-fra via Romådalen. Forvaltningen mener dette ikke er et godt alternativ da det er noe motstand blant grunneierne i Romådalen.

- Innerdalen

Innerdalen opplever stadig vekst, og i år har det vært mye folk. Telleren viser at anslagsvis 25 000 stykker har vært innom dalen i sesongen juni til oktober. Dette skaper et trykk på stinettet, og tendensen til «villgåing» utenom stier er til stede. Det er enighet om at dette kan forhindres ved tilrettelegging som klopper, samt å lede bort vann fra utsatte områder der stien er. Forvaltningen er ikke begeistret for KNT sin bruk av impregnert

material til klopper, og ønsker at KNT finner andre løsninger i framtiden. Eksempelvis brent furu av malmfuru. Dette vurderes av KNT før neste merkesesong. Føres blant annet av <https://www.renneubjelken.no/>

Forvaltningen etterlyser logg fra sommerens flyginger. KNT ettersender.

Det er satt opp tellere i Innerdalen. Forvaltningen sender resultatene fra tellingene til KNT.

Sunnalsnett ser på mulighetene for å legge strøm og annen infrastruktur i kabel opp dalen. Forvaltningen er med i dette arbeidet og orienterer KNT.

Det bør arrangeres et fellesmøte med Sunndal kommune, forvaltningen og KNT.

KNT må søke forvaltningen om ekstra kjøring i forbindelse med opprustingen.

- Utfordringer ved startsteder

Mangel på kollektivtilbud er en utfordring. Forvaltningen orienterte om et prosjekt med å få på plass el-sykler som en del av et klimatiltak. Dette gir fjellturisten anledning til å sykle på strekninger der kollektivtilbudet ikke strekker helt fram. Dette er et spennende tiltak, mener KNT. Forvaltningen holder KNT orientert.

Ruter

- Eksisterende/opprustning?

Det er også ønskelig å se på en ny trasé innover Innerdalen. Nå går stien i en del myr, ved å flytte stien til skogen, litt opp i lia der den gikk tidligere – så vil det heve kvaliteten. Dette er også et ønske fra grunneier Eystein Opdøl.

- Nye ruter

På sikt ønsker KNT å etablere en sti langs gamle ruter i Romådalen. Dette er omtalt tidligere i referatet.

Eksisterende hytter

- TT Bårdsgarden
- TT Kårvatn
- KNT Todalshytta

Todalshytta:

Har fått betydelig oppgradering det siste året. Det er blant annet kommet nytt interiør og kjøkken. Samt varmepumper som utvider sesongen. Hytta er i ferd med å etablere seg som en vinterhytte. Topptur-entusiaster har brukt hytta en del sist vinter. Det er 10 sengeplasser på selvbetjentkvarter vinters tid.

- **Innerdalshytta**

Det har vært betjent drift i sommer, og resultatmessig har det vært omtrent som tidligere. I år har ekteparet Torhild og Arve Husby vært hyttevertskap. De driver hytta gjennom et selvstendig AS på vegne av KNT. Det har gått veldig greit. Gode tilbakemeldinger og lite negative hendelser.

- **Eiriksvollen**

Er også i ferd med å bli en av KNT sine gode vinterhytter. Godt besøkt at topptur-entusiaster som skal på de kjente fjellene på vinterstid.

- **Vollasetra**

Det er ikke noen stor vekst i antall besøkende, til tross for den gode eksponeringen som særlig Ekkertind har hatt det siste året.

- KNT Vindølbu
- KNT Sætersetra

Nye hytter / Utvidelser og renoveringer

- **Snotbu**

KNT har et langsiktig mål om bygging av Snotbu som vil knytte Trollheimshytta og Todalshytta sammen. Forvaltningen støtter ikke dette og begrunner dette blant annet med motstand hos grunneierne og et ønske om å begrense ny aktivitet i området. KNT velger å avvende søknad til det eventuelt blir mer positive signaler.

- **Innerdalshytta**

- Det er mye renovasjonsarbeider som vil foregå i tiden som kommer. Kjelleren i Låven blir ryddet og innredet i disse dager. Badstua i nyhytta konverteres til bestyrerrom, og nytt vindu etableres. Disse tiltakene, og andre tiltak som medfører endret bruk og utvidet kapasitet må byggemeldes Sunndal kommune,

som igjen videresender saken til vernemyndigheten for behandling.

- Sanitæranlegg erstattes i sin helhet. Det kommer vannklosett og toalettrom i Låven. Løsningen er et system som skaper minimalt avfall og vannet som filtreres ut er rent.
- Dette har en kostnadsramme på rundt kr 800 000 inkl. moms. Forvaltningen kan ha midler til å dekke rundt en tredjedel av dette, gjennom å søke om midler for å delfinansiere dette, da tiltaket vil være et tilbud for allmennhetens bruk i Innerdalen og et ledd i besøksforvaltningen. KNT vil også søke kommunen om å dekke deler av oppføringen og drift av dette. Gravingen begynner på vårparten. Dette må også byggemeldes.

Avsender: Sunndal kommune
Postboks 94
6601 SUNNDALSØRA

Verneområdestyret for Trollheimen
Postboks 2600
7734 STEINKJER

286.10.42

Vedr. 21-01467-3 - Høring - kommunedelplan for naturmangfold – forslag til planprogram

Du har nå fått post fra Sunndal kommune. Første side er generell informasjon. På side to følger brevet fra kommunen.

Sikker digital post

Vil du motta digital post fra det offentlige ett sted, miljøvennlig og sikkert?

Hvis du allerede har en digital postkasse trenger du ikke å foreta deg noe. Digital post er gratis å bruke, det er miljøvennlig og alle viktige brev er samlet et sted. Næringsliv og innbygger vil motta digital post på www.altinn.no.

Vil du fortsatt motta post på papir

Hvis du ikke har en digital postkasse fra før av, får du brev på papir som før. Har du allerede en digital postkasse, men ønsker å reservere deg, kan du gjøre det ved å ringe gratis på 800 30 300 eller reservere deg på www.norge.no.

Endre kontaktinformasjon

Du får varsel på SMS eller e-post når du mottar brev i din digitale postkasse. Du kan endre kontaktinformasjonen (SMS og e-post) i din digitale postkasse eller på www.norge.no.

Hvorfor trenger jeg digital post når jeg har e-post?

Det offentlige kan ikke sende sensitiv informasjon, som for eksempel helseopplysninger, på e-post. Manglende kryptering i e-postløsninger gjør dette til en svært usikker kanal. Digital post er kryptert og er derfor en sikker kanal som nå innføres i alle landets kommuner.

Med vennlig hilsen

Randi Dyrnes
kommunedirektør

Verneområdestyret for Trollheimen
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	21/01467-3	Line Nygård	08.10.2021

Høring - kommunedelplan for naturmangfold – forslag til planprogram

Formannskapet vedtok på møte 30. september 2021 planoppstart av kommunedelplan for naturmangfold, jf. pbl § 11-12, og at forslag til planprogram for planarbeidet skal sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med pbl § 11-13.

Planprogrammet beskriver blant annet hva som er målet med planarbeidet, hvilke rammer og føringer som gjelder, utviklingstrekk, og utfordringer, aktuelle tema for utredning, medvirkning og planprosessen.

Planen skal ferdigstilles i løpet av 2022.

Frist til å komme med innspill er satt til 25. november 2021.

Innspill sendes til:

post@sunndal.kommune.no

Innspill per post sendes til: Sunndal kommune, postboks 94, 6601 Sunndalsøra.

Med hilsen

Line Nygård
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:

Kommunedelplan for naturmangfold planprogram høringsutkast

Postadresse

Postboks 94, 6600 Sunndalsøra

E-post

post@sunndal.kommune.no

Besøksadresse

Plan-, miljø- og næringstjenesten,
Romsdalsv. 2, 6600 Sunndalsøra

www.sunndal.kommune.no

Telefon

+47 71 69 90 00

Org.nr

964 981 604

Mottakere:

MØRE OG ROMSDAL FYLKESKOMMUNE
MILJØDIREKTORATET
SURNADAL KOMMUNE
SUNNDAL NÆRINGSELSESKAP AS
STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL
STATENS VEGVESEN
SUNNDAL NÆRINGSFORENING
MOLDE KOMMUNE
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I MØRE OG ROMSDAL
NATURVERNFORBUNDET I MØRE OG ROMSDAL
Sigbjørn Johan Drøpping
SUNNDAL JEGER OG FISKEFORENING
TINGVOLL KOMMUNE
SUNNDAL FJELLSTYRE
OPPDAL KOMMUNE
KRISTIANSUND OG NORDMØRE TURISTFO
Statens naturoppsyn
NORSK ORNITOLOGISK FORENING
FISKERIDIREKTORATET
SUNNDAL BONDELAG
Verneområdestyret for Trollheimen
Dovrefjell nasjonalparkstyre
Driva Elveeierlag
NVE Region Vest (RV)
Norsk Botanisk Forening - Trøndelagsavdelinga
SABIMA
Endre Atle Hoås
Bjørn Rangbru
TINGVOLL ØKOPARK EIENDOM AS

Sunndal kommune

- kraftsenteret mellom fjord og fjell

Planprogram

Kommunedelplan for naturmangfold

2021-2033

Sunndal kommune

10.3.

10#47.2739e9dc-b51a-45559-9390-46d833272410b-5

Høringsutkast

30.09.21

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	2
2 Mål og rammer.....	3
2.1 Mål for kommunedelplanen	3
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer.....	4
2.3 Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.....	5
2.4 Sentrale lovverk.....	6
3 Utviklingstrekk og utfordringer.....	6
3.1 Hva truer naturmangfoldet?.....	6
3.2 Aktuelle tema for utredning.....	7
4 Planprosess.....	8
4.1 Organisering av planarbeidet.....	8
4.2 Medvirkning.....	8
4.3 Planlagt fremdrift.....	9

1 Innledning

Naturen i Sunndal er variert og artsrikt, med artsrike daler og fjellsider, og et unikt kulturlandskap. Naturen forsyner oss, både direkte og indirekte, med ulike økosystemtjenester som vi er avhengige av. Disse økosystemtjenestene, også kalt naturgoder, er blant annet mat, ferskvann, medisin, klima og luftkvalitet, binding og lagring av karbon, pollinering, og dannelse av buffere mot ekstreme natur- og værhendelser. Naturen har en enorm verdi og naturgodene, økosystemtjenestene, som vi er avhengige av må forvaltes på en måte som hindrer svekkelse og at arter utrykkes og naturtyper forsvinner.

Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tap av naturmangfold. Stortingsmeldingen Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold ble vedtatt i 2016. Her slås det fast at «ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres». Stortingsmeldingen slår fast at vi må sørge for en bærekraftig bruk av de norske økosystemene og ta vare på artsmangfoldet og naturtypene vi har for å ikke bare hindre tap av naturmangfold, men også økosystemtjenestene naturen gir oss. Natur med rikt mangfold er en robust natur.

Miljødirektoratet har innvilget Sunndal kommune et tilskudd på 125 000 kr til å utarbeide kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan vil gi økt kunnskap om og oversikt over hva slags naturmangfold som er i Sunndal kommune. Kunnskap om naturmangfold av lokal, regional og nasjonal verdi vil sammenstilles i planen. Planen vil være utformet som en tematisk kommunedelplan, med en tidshorisont på 12 år, fra 2021-2033. Planområdet omfatter hele kommunens areal, med vekt på arealer med utbyggingspress og områder med naturmangfold som trues av andre faktorer. Det legges opp til at planarbeidet gjennomføres slik at den kan vedtas i løpet av første kvartal av 2023.

Arbeidet med kommunedelplaner for naturmangfold ble startet som en oppfølging av St. meld. 14 (2015-2016) Natur for livet, hvor det står: «Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Regjeringen foreslår at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og gjennom et pilotprosjekt om kommunedelplaner for naturmangfold. I dette pilotprosjektet vil det bli lagt vekt på de verdiene som naturmangfoldet representerer i nasjonal, regional og lokal sammenheng.»

2 Mål og rammer

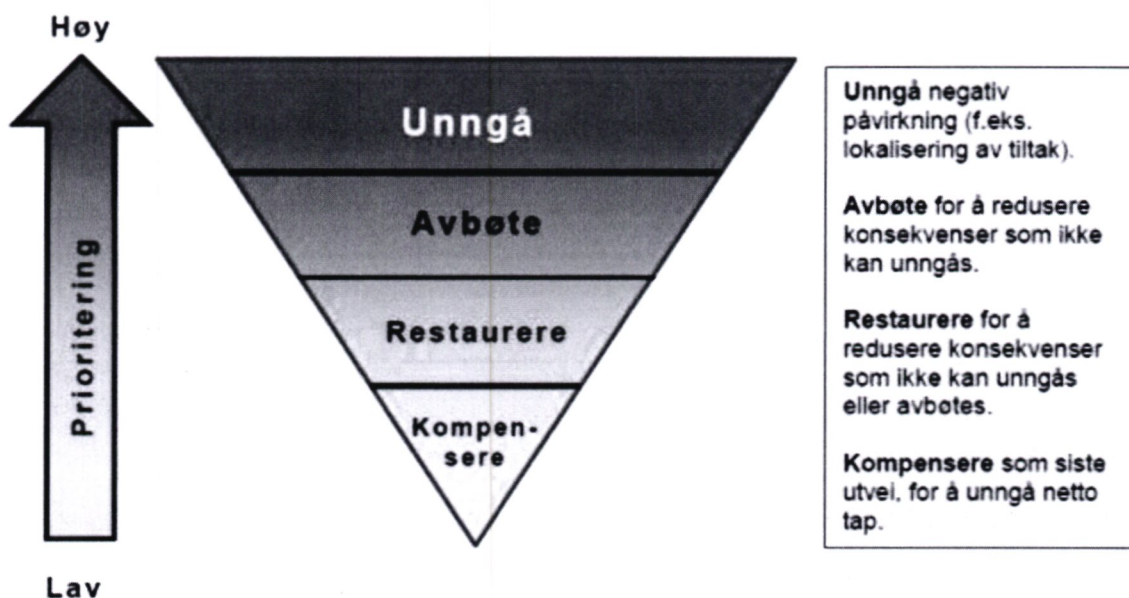
2.1 Mål for kommunedelplanen

Hovedmålet med å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold er å hindre tap av naturmangfold i kommunen og bevare det gjennom bærekraftig bruk og kunnskapsbasert forvaltning. Det skal arbeides for å få en helhetlig oversikt over verdifulle naturområder, naturtyper og arter i Sunndal kommune. Gjennom kompetanseheving og økt kunnskapsgrunnlag kan man løfte og styrke naturmangfoldet i kommunen og bidra til at ivaretagelse av naturmangfoldet blir prioritert. Dette er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold.

En kommunedelplan vil ha som hensikt å:

- Bidra til økt kunnskapsgrunnlag og kompetanseheving
- Øke kunnskapen om naturforvaltning blant politikere og internt kommunens egen virksomhet.
- Løfte naturmangfoldet i kommunen og skape eierskap og engasjement blant kommunens innbyggere.
- Få frem naturområder av lokal verdi
- Kartlegge utfordringer som kommunen har angående ivaretagelse av naturmangfold.
- Gjøre kunnskap om naturmangfoldet tilgjengelig for allmennheten og forvaltningen
- Gi god og helhetlig kunnskapsoversikt og tydelige strategier for forvaltning av natur, som igjen vil gi gode retningslinjer for saksbehandling og forenkle prosessen.
- Identifisere områder med utredningsbehov

Planarbeidet vil sette mer fokus på naturen i Sunndal og gi næringslivet, offentlig forvaltning, grunneiere og andre et styrket insentiv til å ta vare på naturmangfoldet i kommunen gjennom kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning.

Figur 1: Ved en utbygging skal det først vurderes om en negativ påvirkning på naturen kan unngås, deretter hvordan det kan avbøtes og restaureres. Til slutt kan en eventuell kompensasjon vurderes. Kilde: Statens Vegvesen (Modifisert etter Meld. St 14 Natur for livet, s 87).

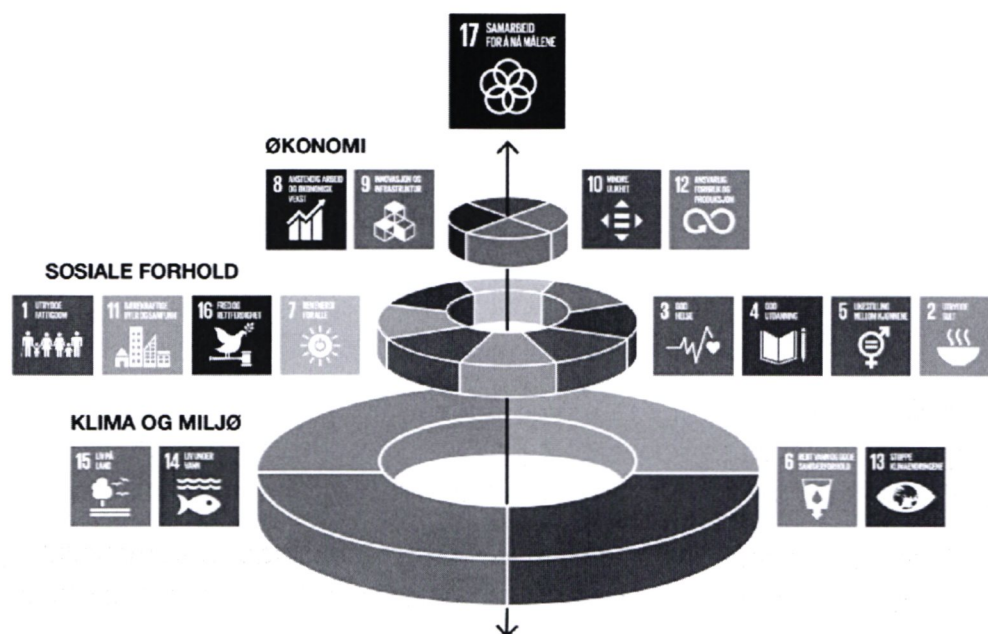
2.2 Internasjonale og nasjonale føringer

FNs naturpanel: FNs naturpanel (IPBES) er et globalt panel som i 2019 publiserte sin første hovedrapport om naturens tilstand. Den slo fast at et stort antall arter i Norge er utrydningstruet, og hovedårsaken er arealbruk.

FNs bærekraftsmål: Sunndal kommune skal legge FNs bærekraftsmål til grunn i all samfunns- og arealplanlegging. Figuren under viser sammenhengen på tvers av de 17 bærekraftsmålene og hvordan de relateres til de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft (figur 2). Klima- og miljømessig bærekraft innebærer å sikre det naturlige livsgrunnlaget vårt gjennom å ta vare på naturen og klimaet og vektleggingen til denne er helt avgjørende. Bærekraftsmålene 13 – *Stoppe klimaendringene*, 14 – *Livet i havet*, og 15 – *Livet på land*, er viktige mål kommunen skal jobbe for.

Konvensjonen om biologisk mangfold er en global avtale som omhandler bærekraftig og rettferdig bruk av biologisk mangfold, og har tre formål:

- Å bevare det biologiske mangfoldet
- Sikre bærekraftig bruk av biologiske ressurser
- Sikre en rimelig og rettferdig fordeling av fordelene som følger av utnyttelsen av genetiske ressurser.

Figur 2: Kilde: Azote Images for Stockholm Resilience Centre.

Nasjonale miljømål: Norge har 23 miljømål som er fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Tre mål omfatter naturmangfold:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær-truede arter og naturtyper skal bedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

2.3 Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel

Kommunedelplanen vil ha en kunnskapsdel og en handlingsplan, hvor eksisterende kunnskap, mål, og strategier

I samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplan for Sunndal kommune 2020-2025 er det flere strategier og føringer som har betydning for naturmangfoldet i Sunndal:

- Delta aktivt i en kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene i kommunen.
- Hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv skal vektlegges.
- Delta i arbeidet for å få mer sjøaure og frisk laks i vassdraga med anadrom fisk.
- Naturressurser og dyrka/dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging.
- Opprettholde og om mulig gjenskape økologiske nettverk mellom naturtyper, sammenhengende blå-grønne strukturer og landskap.

- Gjennomgang av vedtatte utbyggingsområder som ikke er tatt i bruk om de er i tråd med dagens målsetting om å bevare natur og redusere klimagassutslipp.

Sunnadal kommune har i samfunnsdelen slått fast et mål om at kommunen skal drive en *bærekraftig forvaltning av natur og verneområder*. Det er viktig at naturmangfoldet blir ivaretatt i den kommunale forvaltningen.

2.4 Sentrale lovverk

Plan- og bygningsloven stiller krav til bærekraftig utvikling og er grunnlaget for å styre arealbruk og skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser. Den gir muligheter til å ta hensyn til miljø i forvaltning av areal.

Naturmangfoldloven er den mest sentrale loven når det gjelder naturforvaltning, og er gjeldende for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som påvirker naturmangfoldet.

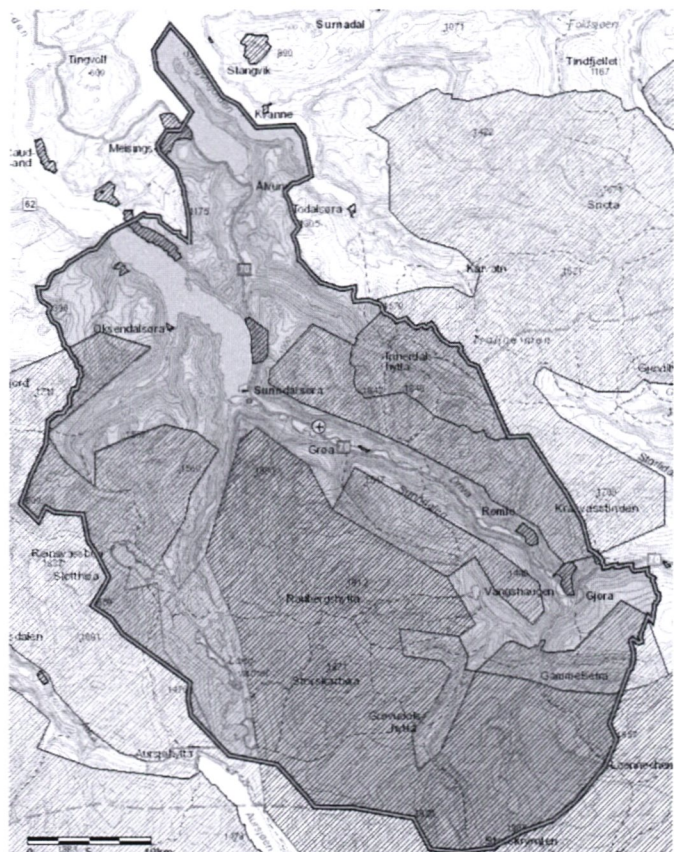
Det er flere relevante lover i tillegg til de nevnte ovenfor. Noen eksempler er: miljøinformasjonsloven, jordloven, skogloven, klimaloven, vannressursloven, forurensningsloven, kulturminneloven, viltloven, friluftsløven, motorferdselloven, m.m.

3 Utviklingstrekk og utfordringer

Sunnadal kommune har et areal på 1713 km² og ca. 67 % av arealet har ulike former for vernestatus (figur 3). Det foregår endringer med utvikling av næringsliv, reiseliv og transport. Behovet for næringsarealer øker og et generelt behov for areal til boliger og fritidseiendommer legger press på naturmangfoldet.

3.1 Hva truer naturmangfoldet?

Den største trusselen mot naturmangfoldet i kommunen er arealendringer og -bruk, og behovet for eiendommer til utbygging legger press på arealet. Nedbygging av norsk natur truer leveområdene til

Figur 3: Kommunegrensen er angitt med rødt omriss. Skraverte områder i grønt og rødt er arealer som er vernet etter naturvernloven. Kart hentet fra naturbase.no.

arter og kan føre til vanskeligheter for å opprettholde artsbestander. Som arealforvalter er det viktig at kommunen utøver sin rolle på en god måte.

Når det tas beslutninger innen samfunns- og arealplanlegging kan viktige funksjoner i naturen bli nedprioritert eller oversett, og arts- og biomangfold kan i verste fall gå tapt. I tillegg påvirker arealendringer og –bruk forholdet mellom artene, og kan resultere i at noen arter øker bestanden sin, mens andre reduseres. Fragmentering, oppstyking, av naturen truer artsbestandene ved at leveområdene til arter blir oppdelt. Endringer i klima, forurensning, overhøsting, og spredning av fremmede arter truer også naturmangfoldet i stor grad. Naturmangfoldet trenger robuste og velfungerende økosystemer for å kunne tilpasse seg klimaendringer og andre trusler. Rundt halvparten av de truede artene lever i skogen, mens en fjerdedel er knyttet til kulturmark.

3.2 Aktuelle tema for utredning

Planarbeidet vil rette fokus mot utvalgte tema som vurderes som viktige å utrede for.

Følgende tema er aktuelle:

- Sårbare og truede arter og naturtyper (trekkområder, bevare leveområder og forbindelser mellom dem)
- Kulturlandskap
- Våtmark (myrområder)
- Vannmiljø (vannforvaltning, avrenning)
- Landbruk (skogbruk og jordbruk)
- Natur av lokal verdi
- Naturrestaurering
- Klima
- Kunnskapsgrunnlag og -formidling
- Fremmede arter og andre trusler
- Friluftsliv og rekreasjon
- Utfordringer i Sunndal kommune

Utredningsbehov: Det kan dukke opp behov for utredning underveis i planarbeidet. Planen vil synliggjøre kunnskapshull og hvilke områder det bør satses for å innhente mer informasjon om naturmangfold. Er det behov for ytterligere kartlegging av arter eller naturtyper eller tilleggskartlegging, må kommunen ta stilling til dette.

Resultater etter kartleggingsarbeid og informasjon om artsmangfold og naturtyper som finnes i kommunen er registrerte på henholdsvis artsobservasjoner.no og naturbase.no.

4 Planprosess

Gjennom planarbeidet vil kommunen samle tilgjengelig kunnskap om naturmangfold og lage en kunnskapsdel. For å bevare naturmangfoldet for senere generasjoner, vil en del av planen utarbeides som en handlingsplan. I handlingsplanen skal det redegjøres for konkrete tiltak kommunen bør iverksette for å hindre tap av naturmangfold, og hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende årene eller mer. Handlingsplanen skal i utgangspunktet revideres årlig.

4.1 Organisering av planarbeidet

Det skal etableres en arbeidsgruppe bestående av administrasjonen, ved Plan-, miljø- og næringsavdelingen. Andre aktuelle personer kan bli kalt inn ved behov. Klima- og miljørådgiver har den daglige oppfølgingen av planarbeidet.

Til gjennomføring av planen skal det også nedsettes ei referansegruppe. Ved behov skal referansegruppa bistå i planarbeidet. Det legges opp til å knytte kontakt med eksterne myndigheter og organisasjoner. Representanter fra for eksempel: Statsforvalterens miljøvernavdeling, Fylkeskommunen, fagmiljøer og interesseorganisasjoner. Referansegruppa vil møtes jevnlig ved behov.

En styringsgruppe vil bli nedsatt og formannskapet foreslås som aktuell til denne rollen.

4.2 Medvirkning

Planen utarbeides som en tematisk kommunedelplan og skal følge kravene i plan- og bygningsloven, jf. § 11-1.

Planprogrammet vil være grunnlag for vedtak i kommunestyret og det videre planarbeidet som skal igangsettes. Gjennom å sende planprogrammet på høring ønsker vi å få innspill til hva planen bør inneholde og hvordan man ønsker å medvirke til planen.

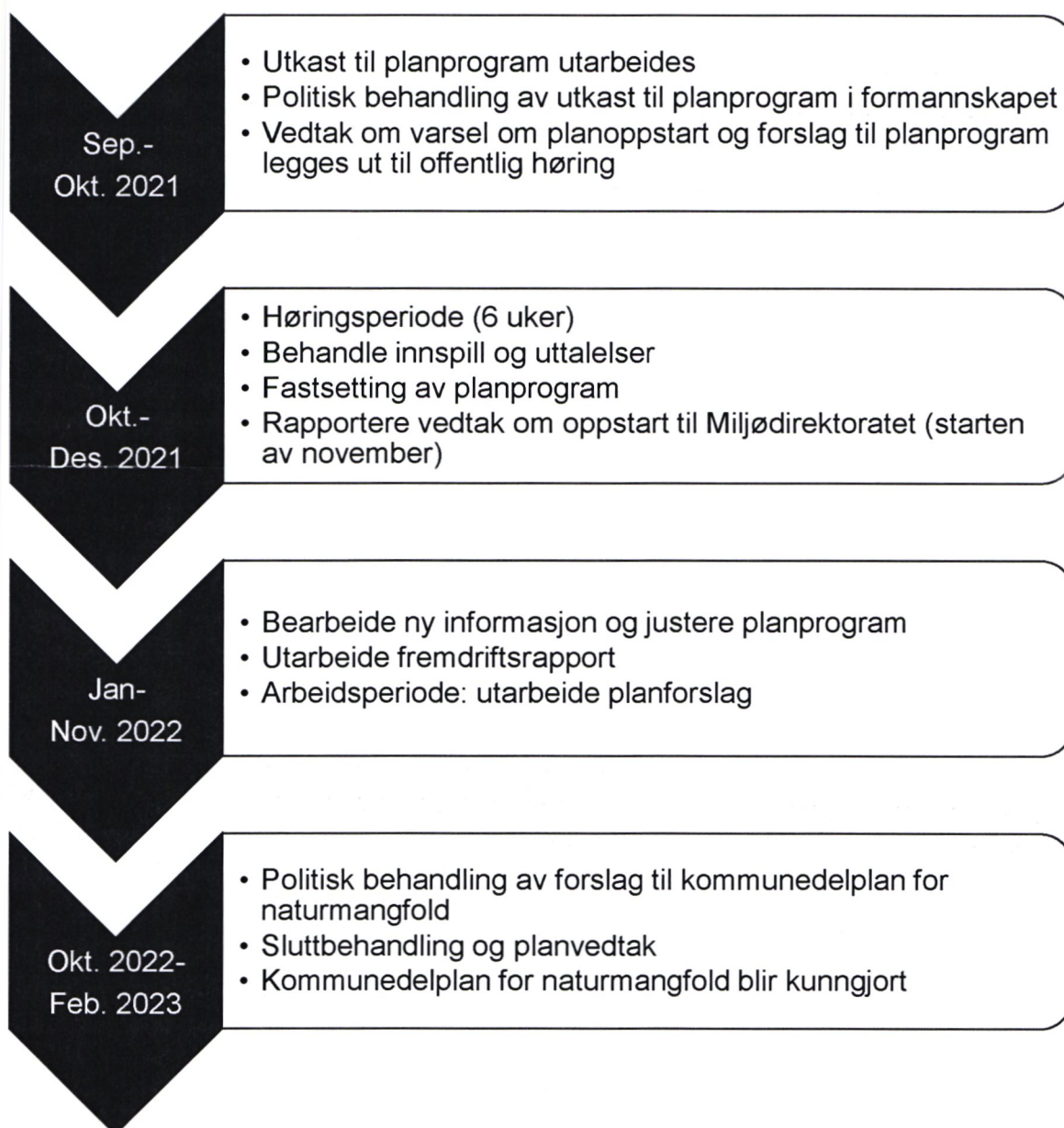
Det skal settes av god tid til medvirkning og kommunen ønsker innspill fra enkeltpersoner, grunneiere, interesseorganisasjoner, lag, foreninger, og eksterne fagpersoner. Medvirkning og samarbeid er nøkkelford og det vil være viktig å involvere personer som har god kunnskap om det lokale naturmangfoldet og samle kunnskap om viktige naturområder som ikke er undersøkt under tidligere kartlegginger. Ulike kanaler benyttes for å nå ut til innbyggerne og gis muligheten til å medvirke i arbeidet med kommunedelplanen. Det vil være aktuelt å holde informasjonsmøter.

Vi vil invitere til å komme med innspill til planprogrammet og det videre planarbeidet, både forslag til viktige tema eller endring av tema, hva kommunen bør tenke på, natur

av lokal verdi, konkrete tiltak til kommunedelplanens handlingsdel, viktige områder for naturmangfold, m.m.

4.3 Planlagt fremdrift

Det planlegges at et planforslag skal utarbeides og legges frem mot slutten av 2022, med etterfølgende høring. Kommunedelplanen for naturmangfold vil legges frem til sluttvedtak i løpet av første kvartal av 2023.

**Verneområdestyret
for Trollheimen**

Postadresse
Postboks 2600
7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Besøksadresse
Rindalsveien 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: 73 19 93 88
E-post: ropet@statsforvalteren.no

Sunnal kommune
Romsdalsvegen 2, Postboks 94
6601 SUNNDALSØRA

Saksbehandler Roar Pettersen

Vår ref. 2021/10849-0

Deres ref. 21-01467-3 Dato 18.11.2021

Uttalelse – høring av forslag til planprogram for kommuneplan naturmangfold i Sunndal kommune.

En viser til mottatt dokumentasjon av 13.10.21 med frist 25.11.21 for høring av forslag til planprogram for kommunedelplan for naturmangfold i Sunndal kommune, jf. ref. 21-01467-3.

En vil innledningsvis gi honnør til kommunen for initieringen av prosessen som skal lede til en kommunal delplan for naturmangfold.

I forslaget til planprogrammet kap. 3 foreligger relevante arealopplysninger om kommunen og andelen av kommunen som har ulike former for vernestatus, 67 %. Den altoverveiende delen av de vernede arealene har vernformene nasjonalpark og landskapsvernområder. I disse områdene har Miljødirektoratet siden beslutningen om etablering av vernområdestyrer i 5.10.2010 delegert forvaltningsmyndighet etter naturmangfoldloven til nasjonalpark- og verneområdestyrer, jf. ref. 2013/1342.

Planprosessen for kommunedelplan naturmangfold skal i følge planprogramforslaget organiseres med (1) kommunens formannskap som styringgruppe, (2) en arbeidsgruppe fra kommunens administrasjon og (3) en referansegruppe bestående av eksterne myndigheter og organisasjoner. Som representanter til referansegruppen er eksemplifisert Statsforvalterens miljøvern avdeling, Fylkeskommunen, fagmiljøer og interesseorganisasjoner. Dovrefjell nasjonalparkstyre og/eller Verneområdestyret for Trollheimen som samlet forvalter naturmangfoldlovbestemmelser på tilnærmet 2/3 av Sunndal kommunes areal bør vel også aktualiseres som representant i en referansegruppe for en kommunedelplan naturmangfold i Sunndal kommune ???

Med hilsen
Roar Pettersen
verneområdeforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Saker til behandling

ST 9/2022 Eventuelt